

МАЗМҰНЫ

1-тарау	Негізгі ережелер	2
2-тарау	Микрокредит беруге қойылатын жалпы талаптар	5
§1	Қарыз алушыларға қойылатын жалпы талаптар	5
§2	Микрокредит беру талаптары	6
§3	МҚҰ қабылдайтын қамтамасыз етуге қойылатын талаптар	7
3-тарау	Микрокредит беру тәртібі	8
§1	Микрокредит беру кезеңдері	8
§2	Микрокредит беруге өтініш беру тәртібі және заңды тұлғалар үшін оны қарастыру тәртібі	8
§3	Микрокредит беруге өтініш беру тәртібі және жеке тұлғалар үшін оны қарастыру тәртібі	10
§4	Микрокредит беруден бас тарту себептері	12
§5	Микрокредит беру туралы шартты жасау тәртібі	13
§6	Берілетін микрокредиттер бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін есептеу ережелері	13
§7	Микрокредит беру	16
§8	Кредиттік құжаттаманы қалыптастыру	16
4-тарау	Мониторинг. Шарт талаптарының орындалуын бақылау	17
5-тарау	Микрокредит берудің қолданыстағы шарттарына өзгерістер енгізу тәртібі	18
6-тарау	Мерзімі өткен берешектермен жұмыс істеу, Микрокредиттің жіктелуі және ықтимал шығындарды анықтау	18
7-тарау	Микрокредитті өтеу тәртібі, микрокредит беру туралы шартты мерзімінен бұрын бұзу және жабу тәртібі	19
§1	Микрокредитті өтеу әдістері	19
§2	Микрокредит бойынша төлем жасау тәртібі	20
§3	Берілген микрокредит бойынша сыйақы төлеу тәртібі	21
§4	Микрокредит бойынша жоспардан тыс төлем енгізу тәртібі	21
§5	Микрокредит беру туралы шартты мерзімінен бұрын бұзу тәртібі	22
§6	Микрокредит беру туралы шартты жабу тәртібі	22
8-тарау	Микрокредиттеуге қатысушылардың құқықтары мен міндеттері	23
§1	МҚҰ құқықтары мен міндеттері	23
§2	Қарыз алушының құқықтары мен міндеттері	26
9-тарау	Құпиялылық	27
§1	Дербес мәліметтер	27
§2	Микрокредит беру құпиялылығы	27
10-тарау	Қорытынды ережелер	29

1-тарау. Негізгі ережелер

1. Осы Микрокредит беру ережелері (бұдан әрі – Ережелер) Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне, Қазақстан Республикасының «Микроқаржы ұйымдары туралы» заңына, Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілеріне, сондай-ақ «Kaz Credit Line» микроқаржы ұйымы» (бұдан әрі – МҚҰ) жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің ішкі құжаттарына сәйкес әзірленген.

2. Осы Ережелер МҚҰ-ның микрокредит беру операцияларын жүргізуді регламенттеу мақсатында жасалған.

3. Осы Ережелер келесі ақпараттарды қамтиды:

- 1) Қарыз алушыларға қойылатын жалпы талаптар;
- 2) микрокредит беру талаптары;
- 3) МҚҰ қабылдайтын қамтамасыз етулерге қойылатын талаптар;
- 4) Микрокредит беруге өтініш беру тәртібі және оны қарастыру тәртібі;
- 5) микрокредит беруден бас тарту негіздері;
- 6) Микрокредит беру туралы шартты жасау тәртібі;
- 7) берілетін микрокредиттер бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін есептеу ережелері;
- 8) кредиттік дерекнаманы қалыптастыру;
- 9) микрокредит беру;
- 10) мониторинг;
- 11) микрокредиттеу талаптарына өзгерістер енгізу тәртібі;
- 12) мерзімі өткен берешектермен жұмыс істеу;
- 13) микрокредит сыныптамасы және олар бойынша ықтимал шығындарды (провизия) анықтау;
- 14) микрокредитті өтеу әдістері;
- 15) микрокредит бойынша төлем енгізу тәртібі;
- 16) берілген микрокредиттер бойынша сыйақы төлеу тәртібі;
- 17) Микрокредит беру туралы шартты мерзімінен бұрын бұзу тәртібі;
- 18) Микрокредит беру туралы шартты жабу тәртібі;
- 19) микрокредиттеуге қатысушылардың құқықтары мен міндеттері;
- 20) дербес мәліметтер;
- 21) микрокредит беру құпиялылығы.

4. Осы ережелер ашық ақпарат болып табылады және коммерциялық құпия болып саналмайды. МҚҰ клиенттің талабы бойынша осы Ережелермен танысу үшін клиентке ұсынуға міндетті. Бекітілген Ережелердің көшірмесі МҚҰ клиенттеріне қарауға және танысуға ыңғайлы жерде, сондай-ақ <http://www.mfo.kz> сайтында орналастырылады.

5. Осы Ережелерде келесі анықтамалар қолданылады:

1) сыйақы – Микрокредит беру туралы шарт талаптарына және белгіленген өтеу тәртібіне сәйкес негізгі қарызға пайыздық көрсеткішпен белгіленген берілген микрокредит үшін төлемақы;

2) жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесі – Қарыз алушының шығындарына кіретін сыйақының, комиссиялық немесе басқа төлемдердің, қызмет көрсету және микрокредитті өтеудің (қайтарудың) есебімен есептелетін, микрокредит бойынша нақты, жылдық, тиімді, салыстырмалы есептеу төлемі;

3) Микрокредит беру туралы шарт (бұдан әрі – Шарт) – МҚҰ Қарыз алушы меншігіне ақшаны береді, ал Қарыз алушы МҚҰ ұйымына негізгі қарыз сомасын және ақылылық, мерзімділік, қайтарымдылық және мақсатты қолдану (мақсатты микрокредитті ұсынған кезде) шарттары бойынша сыйақыны уақтылы төлеуге міндеттенеді;

4) несиелік мәміле – Микрокредит беру туралы шартты, сондай-ақ Қарыз алушы МҚҰ-ның уәкілетті органы айқындаған талаптар бойынша Шарт міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз ететін басқа да шарттарды жасауға бағытталған іс-әрекеттер;

- 5) Қарыз алушы – МҚҰ ұйымымен Шарт жасасқан жеке немесе заңды тұлға;
- 6) Кепіл беруші – микрокредит бойынша міндеттердің орындалуын қамтамасыз ету ретінде жеке меншіктілік құқығы бойынша меншікті мүлігін ұсынатын жеке/заңды тұлға;
- 7) Арыз беруші – МҚҰ-ға Микрокредит беру туралы өтініш берген жеке немесе заңды тұлға;
- 8) Микрокредит беру туралы өтініш (бұдан әрі - Өтініш) / Кредиттік өтілім – Микрокредит және оны алудың қолайлы шарттарын беру туралы өтінішпен арыз берушінің МҚҰ ұйымына жүгінуі;
- 9) Клиент – МҚҰ ұйымына белгілі бір қызмет алу үшін жүгінетін немесе МҚҰ ұйымының белгілі бір қызметін пайдаланатын жеке немесе заңды тұлға;
- 10) кредиттік тарих – кредиттік тарих субъектісі туралы ақпараттық жиынтық;
- 11) кредиттік бюро – кредиттік тарихты қалыптастыруды, кредиттік есептер беруді және өзге де қызметтер көрсетуді жүзеге асыратын коммерциялық ұйым;
- 12) кредиттік дерекнама - МҚҰ әрбір Қарыз алушыға қалыптастыратын құжаттар мен деректер;
- 13) Кредиттік әкімші – МҚҰ қызметкері, оның қызметтік міндеттеріне қарыз беру мәмілесінің белгіленген талаптар мен шешімдерге сәйкестілігін тексеру, кредиттік дерекнаманы қалыптастыру, берілген кредиттерге мониторинг жасау және оларды құжаттық сүйемелдеу (қалыптастыру, сақтау және / немесе толықтыру, дерекнаманы құжаттар сақтау орнына, мұрағатқа тапсыру) кіреді;
- 14) кредиттік пакет – кредиттік өтінімді қарастыру үшін тиісті уәкілетті органға және/немесе МҚҰ уәкілетті тұлғасына ұсынылатын ақпараттар / құжаттар пакеті;
- 15) кредиттік скоринг – сандық статистикалық әдістерге негізделген Өтініш берушінің / Қарыз алушының кредит төлеу қабілеттілігін (кредиттік тәуекелін) бағалау жүйесі;
- 16) Кредиттік маман – МҚҰ фронт-офис бөлімшесінің қызметкері, оның қызметтік міндеттеріне кеңес беру, алдын ала сапаны бағалау, Өтініш берушінің құжаттарын қабылдау, кредиттік өтінімді саралау, микрокредит беру бойынша шешім қабылдауға кредиттік пакетті ұсыну, келісім шарттарды жасау кіреді;
- 17) кредит төлеу қабілеттілігі– Қарыз алушының болашақта және Шартта қарастырылған мерзімде кредит төлеу мүмкіндіктерін бағалауға, Кредит беруші алдында өзінің қарыздық міндеттері бойынша борышты өтеуге мүмкіндік беретін және кредит беру кезінде Қарыз алушының тәуекел дәрежесін анықтайтын сандық және сапалық көрсеткіштермен берілген кешенді құқықтық және қаржылық сипаттама;
- 18) аннуитетті төлем әдісі – микрокредитті өтеу әдісі, мұнда осы әдіс бойынша қарыздықты өтеу микрокредит бүкіл мерзім ішінде бірдей төлемдермен (тең төлемдермен), оған қоса негізгі қарыз бойынша ұлғаятын төлемдермен және кезең ішінде негізгі қарыздың қалдығына есептелінген сыйақы бойынша кемитін төлемдермен жүзеге асырылады;
- 19) сараланған төлемдер әдісі – микрокредитті өтеу әдісі, мұнда осы әдіс бойынша қарыздықты өтеу негізгі қарыз бойынша төлемдердің бірдей сомаларын және кезең ішінде негізгі қарыздың қалдығына есептелген сыйақы сомаларын қосатын кемитін төлемдермен жүзеге асырылады;
- 20) Шарт күшінде болатын мерзім соңында негізгі борышты өтеу әдісі – сыйақы негізгі борыш қалдығына есептелетін өтеу әдісі, бұл орайда негізгі борыш соңғы өтеуіне дейін өзгермейді. Қарыз алушы ай сайын есептелген сыйақыны төлейді. Мерзім соңында Қарыз алушы бүкіл негізгі борышты және соңғы ай үшін сыйақыны төлейді;
- 21) Қарыз алушы қызметінің маусымдылығына қарай негізгі борышты өтеу бойынша каникулдар бар әдісі – белгілі бір айларда Қарыз алушыға негізгі борышты төлеуге каникулдар берілетін өтеу әдісі. Негізгі борышты өтеу төлем жүргізілетін айлар санына теңдей бөлінеді;

22) берілген сомаға пайыздармен белгіленген төлем әдісі – берешекті өтеу берілген микрокредит сомасының пайызбен берілген негізгі борыш бойынша төлемдердің теңдей сомаларын және негізгі борыш қалдығына кезең үшін есептелген сыйақы бойынша азаятын төлемдерді қамтитын азаятын төлемдермен жүргізілетін микрокредитті өтеу әдісі;

23) Шарт бойынша төлем мен аннуитеттік төлемдерді жылжыту әдісі – Қарыз алушының төлемдері оған ыңғайлы болу үшін шағын несие берілген күнге қатысты жылжытылатын өтеу әдісі. Осылайша, алғашқы (жылжытылған) төлем, сондай-ақ соңғы төлем жүргізілген күн мен берілген (алдыңғы төлем) күн арасында 30 күннен (бір айдан) артық немесе кем күн болуы мүмкін. Қалған жүйелі (кезекті) төлемдердің арасы кәдімгі аннуитет сияқты бір айды құрайды. Төлемдерді осы әдіс бойынша есептеу мақсатында кесте алдымен, төлемдер жылжытылмай аннуитет әдісімен құрылады да, жүйелі (кезекті) төлемдердің мөлшері анықталады. Алғашқы (жылжытылған) төлемнің мөлшері есептелген жүйелі (кезекті) төлемді отызға бөліп, алынған соманы Шарттың (немесе алдыңғы төлемнің) күнінен бастап, өтеу күнінің жылжытылуы ескеріле отырып, көрсетілген төлемнің күніне дейінгі күндердің нақты санына көбейту жолымен есептеледі. Соңғы төлемнің мөлшері қалған негізгі қарыз бен соңғы және бұған дейінгі төлем арасындағы кезең үшін есептелген пайыздарды қосу арқылы есептеп шығарылады;

24) микрокредит / қарыз – МҚҰ Қарыз алушыға Қазақстан Республикасының ұлттық валютасымен және Қазақстан Республикасының заңнамасымен, МҚҰ ішкі нормативтік құжаттарымен анықталған мөлшерде және ретінде ақылылық, мерзімділік және қайтарымдылық шарттарымен ұсынылатын ақша;

25) микрокредиттеу – шағын және орта кәсіпкерлікті дамытуға және жеке тұлғалардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған микрокредит беруді реттейтін процесс;

26) мониторинг – жеке микрокредитті / микрокредит портфелінің жай-күйін кезеңдік бақылау, қабылданған тәуекелдерді талдау және болжамдау;

27) МҚҰ – коммерциялық ұйым болып табылатын, ресми мәртебесі әділет органдарында мемлекеттік тіркелумен және есептік тіркеуден өтуімен айқындалатын, микрокредиттер беру жөніндегі қызметті, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасымен рұқсат етілген қосымша қызмет түрлерін жүзеге асыратын «Kaz Credit Line» микроқаржы ұйымы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі, заңды тұлға;

28) «Азаматтарға арналған үкімет» МК» КЕАҚ – «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясы» коммерциялық емес акционерлік қоғамы;

29) Өтініш берушінің міндеттемелері – кредит беруді жүзеге асыратын МҚҰ және басқа да ұйымдардың алдында өтініш берушінің міндеттемелері бойынша айлық шығындар, сондай-ақ болжалды кредит (шағын кредит бойынша төлем) бойынша шығындар;

30) қамтамасыз ету – жиынтық құны ұсынылған микрокредиттің негізгі қарыз сомасынан кем емес кепіл нысанасы;

31) негізгі қарыз – Қарыз алушыға Шартқа сәйкес берілетін микрокредит сомасы;

32) бағалаушы –жеке тұлға немесе бағалау жұмысын жүзеге асыруға лицензиясы бар және міндетті түрде бағалаушылар палатасының мүшесі болып табылатын заңды тұлға;

33) төлем қабілеттілігі – Өтініш берушінің МҚҰ алдындағы міндеттемелерін мерзімінде немесе толық орындауы үшін экономикалық мүмкіндіктерінің бар болуы;

34) мерзімінен бұрын толық өтеу – Қарыз алушының МҚҰ алдындағы негізгі қарызын, ол бойынша есептелген сыйақыны, өсімпұлды және айыппұлды қоса алғанда, қарыздарын толық өтеуі;

35) проблемалық қарыз/микрокредит – 90 (тоқсан) және одан артық күнге кешіктіру есебіне шығарылған берешегі бар қарыз/микрокредит;

36) провизиялар (қорлар) – белгілі бір нақты қордың құнының шығындалу мүмкіндігін мойындау, ал шартты міндеттеме жағдайында – МҚҰ өзінің міндеттемелерін орындау мүмкіндігі немесе қорлардың жиынтығы бойынша шығындалу мүмкіндігін мойындау;

37) микрокредит беру бағдарламасы – МҚҰ клиенттерінің біртекті қажеттіліктерін экономикалық түрде қанағаттандыратын микрокредит беру мәселесін шешу үшін қалыптасқан қарыздар шартының (мерзім, сыйақы көлемі, мақсаты және т.б.) жиынтығы;

38) мерзімі өткен қарыз/микрокредит – мерзімі өту есебіне шығарылған берешегі бар қарыз/микрокредит;

39) Тәуекел менеджері – МҚҰ қызметкері, оның қызметтік міндеттеріне микрокредиттер портфелінің және МҚҰ жеке микрокредиттерінің тәуекелдерін басқару, соның ішінде тәуекелдерді талдау және саралау, сапасына мониторинг жасау және оларды төмендету бойынша іс-шараларды қалыптастыру кіреді;

40) қарау мерзімі – кредиттік өтінімді тіркеу сәтінен бастап өтінім бойынша шешім қабылдаған күнге дейінгі мерзім;

41) қамтамасыз ету құны – нарықтық құнынан (әділетті) оны жүзеге асыру (сату) мүмкіндіктерінің есебімен анықталатын ағымдағы сәтте кепілдікті қамтамасыз ету құны;

42) сауда ұйымы – Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына сәйкес тауар сататын / немесе шарт бойынша жұмысты орындайтын немесе қызмет ұсынатын жеке немесе заңды тұлға;

43) МҚҰ уәкілетті тұлғасы – МҚҰ-ның бекітілген басқарушы және ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес және оған берілген уәкілеттілік шегінде микрокредит беру бойынша шешім қабылдайтын МҚҰ қызметкері;

44) МҚҰ уәкілетті органы - МҚҰ-ның бекітілген басқарушы және ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес және оған берілген уәкілеттілік шегінде микрокредит беру бойынша шешім қабылдайтын МҚҰ алқалы органы;

45) МҚҰ фронт-офис бөлімшесі – МҚҰ құрылымдық бөлімшесі, оның негізгі функциясы осы Ережелерге сәйкес клиенттерді кредит алуға тарту және олармен шарт жасау болып табылады;

46) мақсатты микрокредит – жасалған Шартқа сәйкес белгілі бір мақсаттарда он Қарыз алушының қолдану талаптарымен берілген микрокредит;

47) ішінара мерзімінен бұрын өтеу – Қарыз алушы микрокредит бойынша негізгі қарызының бір бөлігін ғана және сол кезең ішінде есептелген сыйақыны өтеу.

2-тарау. Микрокредит беруге қойылатын жалпы талаптар

§1. Қарыз алушыларға қойылатын жалпы талаптар

6. МҚҰ-ның Қарыз алушылары бола алады:

1) Заңды тұлғалар:

- шағын және орта кәсіпкерлік субъектілері;

- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Қазақстан Республикасы аумағында тіркелген және әрекет ететін;

- микрокредит алу үшін өтініш жасаған күні қайта ұйымдастыру, тарату немесе банкротқа ұшырау процедуралары өткізілмейтін және мүлігіне тыйым салынбаған немесе жазаға тартылмаған.

2) Жеке тұлғалар:

- Қазақстан Республикасының резиденттері;

- тұруға рұқсаты бар шетелдік азаматтар;

- егер бағдарлама бойынша басқа талаптар қойылмаса, Өтінішті ресімдеу сәтінде жасы 21-ден асқан және 68-тен аспаған тұлғалар;

- тұрақты табыс көзі бар;

- аталған табысын «Азаматтарға арналған үкімет» МК» КЕАҚ зейнетақы жарналарын тұрақты аударатынын/ «Азаматтарға арналған үкімет» МК» КЕАҚ-нан зейнетақы және әлеуметтік төлемдерді растайтын құжаттары бар;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес әрекет ету қабілеттілігі шектелмеген.

§2. Микрокредит беру талаптары

7. МҚҰ Микрокредитті ақылылық, мерзімділік және қайтарымдылық шарттарымен және мақсатты пайдалану үшін береді (кезінде мақсатты микрокредит беру).
8. МҚҰ Микрокредитті Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы – теңгемен береді.
9. МҚҰ беретін микрокредиттер бойынша төмендегі шекті талаптар қойылады:

1-кесте

Талап	Сипаттама
1) Микрокредит берудің шекті мерзімі	Ең қысқа мерзім: 1 (бір) күн Ең ұзын мерзім: 5 (бес) жыл
2) Микрокредит берудің шекті сомалары	Ең көп сома: 1 (бір) теңге Ең аз сома: бір Қарыз алушыға – Республикалық бюджет туралы Қазақстан Республикасының заңымен тиісті қаржы жылына белгіленген айлық есептік көрсеткішінің 8 000 (сегіз мың) еселенген мөлшерінде
3) Микрокредит бойынша сыйақы мөлшерлемесінің шекті шамасы	Ең жоғарғы мөлшерлеме -жылдық 56% (елу алты пайыз)

10. МҚҰ:
 - 1) бастапқы жарна мөлшерін (бар болған кезде);
 - 2) комиссия мөлшерін;
 - 3) Шарт бойынша міндеттемелерді орындамағаны үшін айыппұл мен өсімпұл мөлшерін белгілейді;
11. Микрокредит беру күні мен бірінші жоспарлық төлем жасау күніне дейінгі мерзім 45 (қырық бес) күнтізбелік күннен аспауы тиіс. Соңғы жоспарлық төлем жасау күні Шартпен келісілген Микрокредитті толық өтеу күнінен ерте орнатылуы қажет.
12. Мақсаттық микрокредиттер:
 - 1) заңды тұлғалар үшін:
 - айналым қаражаттарын толықтыру үшін;
 - жабдықтар сатып алу үшін;
 - жылжымалы және жылжымайтын мүлікті сатып алу үшін;
 - Қазақстан Республикасының заңнамасымен рұқсат етілмеген мақсаттардан басқа;
 - 2) жеке тұлғалар үшін:
 - халық тұтынатын тауарларды сатып алу үшін;
 - оқыту ақысын төлеу үшін;
 - медициналық қызмет көрсету үшін;
 - туристік саяхаттар үшін;
 - тойларды өткізу үшін;
 - жөндеу жұмыстары мен құрылыс үшін;

- Қазақстан Республикасының заңнамасымен рұқсат етілмеген мақсаттардан басқа мақсаттарда ұсынылады.

13. Микрокредитті толық өтеуге, сондай-ақ ішінара мерзімінен бұрын өтеуге рұқсат етіледі. Мерзімінен бұрын өтеу Осы Ережелердің 7-тарауының §4 көрсетілген тәртіп бойынша жүзеге асырылады.

§3. МҚҰ ұйымы қабылдайтын қамтамасыз етуге қойылатын талаптар

14. МҚҰ микрокредитті қамтамасыз ету ретінде:

- 1) жер телімі;
- 2) тұрғын үй қорының жылжымайтын мүлік объектілері;
- 3) тұрғын емес жылжымайтын мүлік (өндірістік, қоймалық, саудалық, әкімшілік ғимараттар);
- 4) құрылғылар;
- 5) көлік құралдары;
- 6) тауарлар;
- 7) кепілдік/кепілгерлік;
- 8) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес кепіл ретінде алынатын басқа да мүліктер алынады.

15. Микрокредитті қамтамасыз ету ретінде алынған кепілдегі мүлік төмендегі талаптарға сәйкес болуы тиіс:

- 1) мүлікке және мүліктік құқыққа Кепіл берушінің құқығын растайтын құжаттардың түпнұсқасының болуы;
- 2) қамтамасыз ету ретінде алынған мүлікті бағалау құжаттарының болуы;
- 3) мүлік және мүліктік құқықтар өтімді болуы тиіс;
- 4) мүлік және мүліктік құқықтар үшінші тұлғалардың құқығынан және заңды әрекеттенуден бос болуы қажет;
- 5) Кепіл берушінің кепілге қойылған мүлікке қатысты бюджетке төленетін міндетті төлемдер бойынша берешегі болмауы қажет;
- 6) МҚҰ талабы бойынша Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Кепіл беруші/Қарыз алушы мүлікті сақтандырады;
- 7) Қазақстан Республикасының заңнамасымен қарастырылған жағдайларда кепіл ретінде алынатын мүлік құқығы осы мүлік құқығын мемлекеттік тіркеуді жүзеге асыратын мемлекеттік органдарда тіркелуі тиіс;
- 8) кепілге алынған мүліктің сақталуын және оны күту (сақтау) талаптарының қамтамасыз етілуін Кепіл беруші жүзеге асырады.

16. Қарыз алушы мен Кепіл беруші дербес жеке және заңды тұлғалар болуы мүмкін.

17. Қарыз алушының міндеттемелерін қамтамасыз ету үшін өз мүлігін кепілге қоюға ниет білдірген Қарыз алушы немесе үшінші тұлға Кепіл беруші болуы мүмкін.

18. МҚҰ кепілдік құқығы Кепіл туралы шарт негізінде пайда болады және Қарыз алушы міндеттемелерді бұзған жағдайда МҚҰ ұйымына кепілге алынған мүліктің құнынан өтемақы алу құқығын береді. МҚҰ жасаған Кепіл туралы шартта Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген міндетті талаптардан басқа кепілге алынған мүлік тараптардың қайсысында болатындығына сілтеме жасалуы, оны пайдалану мүмкіндігі, кепілге алынған мүлікке мониторинг жүргізу мерзімділігі, Қарыз алушы міндеттемелерді бұзған жағдайда Кепіл алушының кепілге алынған мүлікті соттан тыс пайдалану құқығы және басқа да талаптар қамтылуы тиіс.

19. Қарыз алушы мүлік кепілдігімен жасалған Микрокредит беру туралы шарт бойынша міндеттемелерді орындамаған жағдайда, МҚҰ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес кепілге алынған мүлікті өндіріп алу құқығына ие.

20. Қамтамасыз ету мүлігінің түріне байланысты кепілге алынған мүлікті мемлекеттік тіркеу Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тіркеу органдарында жүзеге асырылады.

3-тарау. Микрокредит беру тәртібі

§1. Микрокредит беру кезеңдері

21. Микрокредит беруді МҚҰ ұйымы келесі тәртіппен жүзеге асырады:
- 1) Клиентке кеңес беру;
 - 2) Клиентті алдын ала дәрежелееу;
 - 3) Микрокредит беру туралы өтінішті ресімдеу;
 - 4) Өтінішті қарау үшін Арыз берушінің қажетті құжаттарды ұсынуы;
 - 5) Арыз берушінің кредит қабілеттілігін бағалау, сондай-ақ кредиттік, заңдық және қауіпсіздік тәуекелдерін саралау;
 - 6) кепілдік қамтамасыз етуді бағалау (бар болса);
 - 7) уәкілетті органның немесе МҚҰ уәкілетті органының микрокредитті беру туралы шешім қабылдауы;
 - 8) Микрокредит беру туралы шарт Төлемдерді өтеу кестесі, Кепіл туралы шарт (кепілдік қамтамасыз ету бар болса) және басқа да құжаттармен бірге Қазақстан Республикасының заңнамаларына және МҚҰ ішкі нормативтік құжаттарының талаптарына сәйкес жасау;
 - 9) Кепілге алынған мүлікке ауыртпалық салу және егер Кепіл туралы шартта қарастырылатын болса, мүлік объектісін тіркеу жері бойынша мәміле жасау;
 - 10) Микрокредит беру.

§2. Микрокредит беруге өтініш беру тәртібі және заңды тұлғалар үшін оны қарастыру тәртібі

22. Кредиттік процесс Клиентке кеңес беруден басталады. Осы кезеңде Клиентке микрокредит туралы келесі ақпарат беріледі:

- 1) Микрокредитті беру ережелерінің негізгі қағидалары, соның ішінде:
 - микрокредит беру тәртібі;
 - микрокредит алуға, қызмет көрсетуге және өтеуге (қайтаруға) байланысты төлем жасау тәртібі;
 - Арыз берушінің және МҚҰ құқықтары мен міндеттері;
 - Микрокредит беру құпиясы;
- 2) микрокредит талаптары;
- 3) микрокредит беру тәртібі мен шарттарына қатысты басқа да қажетті ақпараттар.

23. Алдын ала дәрежелееу барысында МҚҰ кредиттік маманы:

- 1) Арыз беруші туралы және сұралған Микрокредитті өтеу көздері туралы ақпаратты, қарызды алу мақсаты, кепілдер мен қамтамасыз етулер (бар болса) және басқа да ақпаратты жинайды;
- 2) Арыз берушіге алдын ала дәрежелееу микрокредит беруге негіз болмайтынын, Микрокредит алуға берілген өтініш бойынша шешім қорытындысы және Арыз берушінің төлем қабілеттілігі мен кредит қабілеттілігі жөнінде ұсынған ақпараттарды тексеру нәтижесі бойынша қабылданатынын хабарлайды;
- 3) алынған мәліметтер негізінде алдын ала соманы, Микрокредит мерзімін және ай сайынғы төлем мөлшерін анықтайды.

24. Алдын ала дәрежелеуден өткен және ұсынылған шарттар бойынша микрокредит алуға келісім берген Арыз беруші оған микрокредит беру мүмкіндігі туралы ақпаратты растау үшін МҚҰ ұйымына ұсынуға қажетті құжаттар тізімін алады.

25. Арыз беруші Кредиттік маманға келесі құжаттарды тапсырады:

1) микрокредитті пайдалану мақсаты туралы ақпараты бар Микрокредит беруге өтініш (мақсаттық кредит беру жағдайында), микрокредитті өтеу және сыйақы төлеу бойынша міндеттемелерді қамтамасыз ететін мүлік туралы өтініш;

2) Арыз беруші – заңды тұлға органының микрокредит алу туралы шешімі;

3) Арыз берушінің міндеттемелерін орындауды қамтамасыз ету үшін кепіл затты ұсынуына Кепіл беруші – заңды тұлға органының шешімі;

4) Арыз берушінің құрылтай құжаттарының көшірмелері;

5) Арыз беруші өкілінің шартқа қол қоюға өкілеттігін растайтын құжаттар;

6) егер берілген микрокредит мүліктік кепілмен қамтамасыз етілген жағдайда – Кепіл туралы шарт, мүлікке меншіктік құқықты растайтын құжаттар көшірмелері, ал мүліктік кепілді міндетті түрде тіркеу жағдайда – мүліктік кепілді тіркеу фактісін растайтын құжаттар;

7) МҚҰ ішкі нормативтік және жарғылық құжаттарына сәйкес Микрокредит ұсыну туралы шешімді қабылдау үшін Арыз берушінің басқа құжаттары (бухгалтерлік теңгерім, пайда және шығын туралы есептеме және т.б.).

26. Міндеттемелерін орындау кепілмен немесе шартпен қамтамасыз етілген микрокредит бойынша Арыз беруші келесі қосымша құжаттарды ұсынады:

1) Кепіл туралы шарт;

2) Кепілгер атынан немесе Кепілдік берушінің атынан Кепіл туралы шартқа қол қоятын өкілдің уәкілеттігін растайтын құжаттар;

3) Кепілгер немесе Кепіл беруші органының – заңды тұлғаның Арыз берушінің міндеттемелерін орындауды қамтамасыз ететін кепілді немесе кепілдемені беру туралы шешімі.

27. МҚҰ ішкі нормативтік құжаттарының талаптарына сәйкес Арыз беруші Қарыз алушы бойынша ақпаратты Кредиттік бюродан (-ға) алу-ұсыну туралы келісімнің нысанын, қажет болған жағдайда, қосымша құжаттарды толтырады.

28. Арыз беруші бойынша осы Ережелердің 25-27 тарауларында көрсетілген құжаттардан тұратын Кредиттік пакет қалыптастырылады.

29. Кредиттік пакеттің негізінде төмендегілер дайындалады:

2-кесте

№	Құжаттар	МҚҰ қызметкерінің лауазымы
1)	Кредиттік сараптау	Кредиттік маман
2)	Қорытынды	Тәуекел менеджері
3)	Заңды қорытынды	Заңгер
4)	Қауіпсіздік қызметінің қорытындысы	Қауіпсіздік бойынша маман

30. Кепілдік қамтамасыз ету бар болған жағдайда, тәуелсіз бағалаушы кепілдік қамтамасыз етуді бағалайды. Қорытынды кепілге алынған мүліктің бағасы туралы есепте көрсетіледі және Арыз берушінің құжаттар пакетіне қосылады.

31. Микрокредит беру бойынша шешімді уәкілетті орган және/немесе МҚҰ-ның уәкілетті органы қабылдайды.

32. МҚҰ-ның уәкілетті органының құрамы МҚҰ Директоры бұйрығымен тағайындалады және оның іс- әрекеті МҚҰ ішкі құжаттарымен реттеледі. Микрокредит беру бойынша шешім қабылдауға уәкілетті тұлға МҚҰ Директоры бұйрығымен тағайындалады.

33. Уәкілетті орган және/немесе МҚҰ уәкілетті органы өтінім бойынша оң шешім қабылдаған кезде Кредиттік маман Арыз берушіге МҚҰ ұйымы қабылдаған соманы және микрокредит мерзімін хабарлайды. Қабылданған сома және микрокредит мерзімі Клиент сұрау салған сома мен мерзімге сәйкес келмеуі мүмкін. Егер Арыз беруші микрокредит беру шарттарымен келіссе, МҚҰ Қарыз алушымен өтеу кестесі (осы Ережелердің 3-тарауының §5 көрсетілген тәртіп бойынша) және Кепіл туралы шарт (кепілдік қамтамасыз ету бар болғанда) пен басқа да қажетті құжаттары бар Шартты жасайды.

34. Қажет болған жағдайда, кепілге алынған мүлікке ауыртпалық салу үшін Кепіл туралы шарт тіркеу органдарында тіркеледі.

35. Кепілдік ретінде ұсынылатын жылжымалы және жылжымайтын мүлікке қойылатын талаптар ретінде МҚҰ Қазақстан Республикасының заңнамасына және МҚҰ ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес оны сақтандырудың қажеттілігін анықтау мүмкін. Сақтандыру сомасының алушысы (пайда алушы) МҚҰ болып тағайындалады. Сақтандыру жағдайы орын алған кезде Сақтандыру шарты бойынша Арыз берушіде кепілдік затты сұрау құқығы МҚҰ бас тартқан кезінде пайда болады. Егер сақтандыру төлемақысы кепілдемемен қамсыздандырылған міндеттіліктің сомасынан артық болса, онда оны алудың сәтінен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде Кепіл берушіге айырмасын аударуы тиіс.

36. Өтінім бойынша МҚҰ уәкілетті органының немесе уәкілетті тұлғасының теріс шешімі кезінде Кредиттік маман Өтініш берушіге микрокредитті беруден бас тарту туралы ақпарат береді.

Өтінімге бас тартқан жағдайда кредиттік буманың құрамына кіретін құжаттар МҚҰ 1 (бір) жыл ішінде сақталады, келесі құжаттарды қоспағанда: сақтау мерзімі 10 (он) жылды құрайтын Өтініш берушінің құрылтай құжаттарының көшірмелері, кредит тарихы субъектісінің кредиттік бюрода ол туралы мәліметтерді алуға келісімі және кредит тарихы субъектісінің кредиттік бюролардың кредит тарихы субъектісі туралы есепті беруіне келісімі.

§3. Микрокредит беруге өтініш беру тәртібі және жеке тұлғалар үшін оны қарастыру тәртібі

37. Арыз беруші МҚҰ жүгінген жағдайда Кредиттік маман оған кеңес береді, ол кезде Арыз берушіге микрокредит беру туралы келесі ақпарат беріледі, дәлірек айтқанда:

- 1) Микрокредит беру ережелерінің негізгі қағидалары туралы, соның ішінде:
 - Микрокредит беру тәртібі;
 - Микрокредит алумен, қызмет көрсету және өтеумен (қайтару) байланысты төлемақы тәртібі;
 - Арыз берушінің, Қарыз алушының және МҚҰ құқықтары, міндеттері және жауапкершілігі;
 - Микрокредит беру құпиялылығы;
 - 2) микрокредит беру бағдарламасының шарттары туралы ақпарат;
- Сондай-ақ микрокредит беру тәртібі мен шарттары туралы басқа ақпараттар.

38. Арыз беруші микрокредит алу үшін МҚҰ жүгінген кезде әрекет ету қабілеттілігінің шектелмегендігін, бақылау, күту патронаж қарауында болмағанын, Микрокредит беру туралы шарттың мәнін және жағдайын түсінуге бөгет жасай алатын сырқаттармен ауырмайтынын растайды.

39. Кредиттік маман ең алдымен алдын ала дәрежелеу жүргізеді, одан кейін Арыз беруші туралы және сұралған микрокредитті өтеудің мүмкін болатын көздері туралы ақпаратты, қарызды алу мақсаты туралы, кепіл және қамсыздандырудың басқа да пішіндері туралы (бар болса) ақпаратты және басқа да ақпаратты жинайды. Алынған ақпараттың негізінде Кредиттік маман алдын ала микрокредит сомасын, мерзімін және ай сайынғы төлем мөлшерін анықтайды.

40. Кредиттік маман алдын ала дәрежелеу микрокредитті міндетті түрде мақұлдауды болжай алмайды, және де Микрокредит беру туралы шешім Арыз берушінің төлем қабілеттілігі және несиелендіру қабілеттілігі туралы ұсынған ақпаратты тексеру және бағалау негізінде қабылданатыны туралы мәлімдейді.

41. Арыз берушіні алдын ала дәрежелеу бойынша оң шешім қабылданса және Арыз беруші ұсынылған шарттар бойынша микрокредит алуға келісім білдірген жағдайда Кредиттік маман келесі құжаттарды сұрайды:

- 1) Арыз берушінің жеке басын куәландыратын құжат;
- 2) Арыз беруші өкілінің Шартқа қол қою өкілеттігін растайтын құжаттар;
- 3) егер берілген микрокредит мүліктік кепілмен қамтамасыз етілген жағдайда – Кепіл туралы шарт, мүлікке меншіктік құқықты растайтын құжаттар көшірмелері, ал мүліктік кепілді міндетті түрде тіркеу жағдайда – мүліктік кепілді тіркеу фактісін растайтын құжаттар;

- 4) МҚҰ ішкі нормативтік және жарғылық құжаттарына сәйкес және несиелендірудің таңдалған бағдарламасының шарттарына байланысты Микрокредит ұсыну туралы шешімді қабылдау үшін Арыз берушінің басқа құжаттары.

42. Арыз беруші Кредиттік маманға осы құжаттарды береді, өзі туралы ақпаратты және өзінің байланыс мәліметтерін хабарлайды. Бағдарламада талап етілсе, Арыз беруші онымен байланысқан тұлғалардың байланыс мәліметтерін береді.

43. Қажетті құжаттарды алғаннан кейін Кредиттік маман Микрокредит ұсыну өтінішіне мәліметтерді электронды түрде енгізеді және басып шығарады. Өтініште микрокредит сомасы және мерзімі, Микрокредит алудың мақсаты (мақсаттық несиені ұсыну кезінде), айлық төлемнің болжамды сомасы көрсетілуі тиіс.

44. Кредиттік маман МҚҰ ішкі нормативтік құжаттарының талаптарына сәйкес Арыз беруші Қарыз алушы бойынша ақпаратты ұйымға/ұйымнан (Кредиттік бюродан (-ға, «Азаматтарға арналған үкімет» МК» КЕАҚ) алу-ұсыну туралы келісімнің нысанын, және қажет болған жағдайда қосымша құжаттарын басып шығарады.

45. Кредиттік маман Клиентке Өтінішті және осы Ережелердің 44-тармағында көрсетілген құжаттар нысанын береді. Арыз беруші Өтінішке бұрыштама қояды, құжаттардың көрсетілген нысаналарын толтырады және оларды Кредиттік маманға қайтарады.

46. МҚҰ Кредиттік маманы осы Ережелердің 41, 44, 45-тармақтарында айқындалған құжаттар қосымшалары бар қарастырылатын Өтінішке Кредиттік пакеті қалыптастырады.

47. Егер Арыз беруші Кепілдік қамтамасыз етуді ұсынуды жоспарласа, онда оны бағалау тәуелсіз бағалаушымен жүзеге асырылады. Кепілге алынған мүлікті бағалау туралы есеп Кредиттік пакеттің құрамына кіруі тиіс.

48. Арыз беруші туралы мәліметтердің негізінде Кредиттік скоринг жүйесімен оның несиелендіру қабілеттілігін бағалау жүзеге асырылады.

49. Арыз берушінің қаржылық күйі туралы мәліметтердің негізінде Кредиттік маманмен оның төлем қабілеттілігін бағалау жүзеге асырылады және Микрокредит максималды мүмкін сомасы есептеледі.

50. Талдаудың нәтижелері бойынша қарызды қайтармаудың қолайлы тәуекелді өтінімдер және микрокредитлеудің максималды мүмкін соманың шегіндегі өтінімдер ғана мақұлданады. Қарызды қайтармаудың қолайлы тәуекелдің деңгейі МҚҰ өкілетті органымен анықталады.

51. Кредиттік скорингтен өту кезінде қабыл алынбаған қалған өтінімдер және Микрокредит максималды мүмкін сомасынан асатын өтінімдер әрекеттілігі МҚҰ жарлық және ішкі нормативті құжаттармен регламенттеу уәкілетті органның немесе МҚҰ өкілетті органының қосымша қарауына бағытталуы мүмкін.

52. Кредиттік өтінімді мақұлдау жағдайында Несие маманы Арыз берушіге МҚҰ ұйымымен орнатылған соманы және Микрокредит мерзімін мәлімдейді, олар Клиенттің сұраған сомасы мен мерзімімен сәйкес келмеуі мүмкін.

53. Егер арыз беруші микрокредитлендіру шарттарымен келіссе, МҚҰ Қарыз алушымен өтеу кестесі (осы Ережелердің 3-тарауының §5 көрсетілген тәртібінде) және Кепіл туралы шарт (Кепілдік қамтамасыз ету бар болғанда) және басқа да қажетті құжаттары бар Шартты жасайды.

54. Кепілдік туралы қол қойылған Шарт қажет болған жағдайда тіркеу органдарына кепілге алынған мүлікке ауыртпалық түсіру затына тіркеледі.

55. Кепілдік ретінде ұсынылатын жылжымалы және жылжымайтын мүлікке қойылатын талаптар ретінде МҚҰ Қазақстан Республикасының заңнамасымен және МҚҰ ішкі нормативтік құжаттарна сәйкес оны сақтандырудың қажеттілігін анықтау мүмкін. Сақтандыру сомасының алушысы (пайда алушы) МҚҰ болып тағайындалады. Сақтандыру жағдайы пайда болған кезде Сақтандыру шарты бойынша Арыз берушіде кепілдеген затты сұрау құқығы МҚҰ бас тартқан кезінде пайда болады. Егер сақтандыру төлемақысы кепілдемемен қамсыздандырылған міндеттіліктің сомасынан артық болса, онда оны алудың сәтінен 3 (үш) жұмыс күннің ішінде Кепіл берушіге айырмасын аударуы тиіс.

56. Өтінім бойынша МҚҰ уәкілетті органының немесе уәкілетті тұлғасының теріс шешімі кезінде Кредиттік маман Өтініш берушіге микрокредитті беруден бас тарту туралы ақпарат береді.

Өтінімге бас тартқан жағдайда кредиттік буманың құрамына кіретін құжаттар МҚҰ 1 (бір) жыл ішінде сақталады, келесі құжаттарды қоспағанда: сақтау мерзімі 10 (он) жылды құрайтын Өтініш берушінің жеке басын куәландыратын құжаттың көшірмелері, «Азаматтарға арналған үкімет» МК» КЕАҚ ақпаратты алуға келісім, кредит тарихы субъектісінің кредиттік бюрода ол туралы мәліметтерді алуға келісімі және кредит тарихы субъектісінің кредиттік бюролардың кредит тарихы субъектісі туралы есепті беруіне келісімі.

§4. Микрокредит беруден бас тарту себептері

57. МҚҰ келесі себептердің бар болу жағдайында Микрокредит беруден бас тартады:

- 1) Микрокредит беру шарттары орындалмаған;
- 2) Арыз беруші осы Ережелердің 2-тарауының §1 көрсетілген талаптарына сәйкес келмейді;
- 3) Арыз берушімен қажетті құжаттар ұсынылмаған;
- 4) Арыз берушімен толымсыз немесе күмәнді ақпарат берілген;
- 5) Арыз берушінің беделі және қаржылық күйі туралы жағымсыз ақпарат алынды;
- 6) Арыз берушінің жағымсыз Кредиттік тарихының болуы;
- 7) Арыз берушінің өтелмеген сотталғандығының (жүгіну күніне соттық іс қарауының) болуы;
- 8) Қарыз алушының төлем қабілеттігі микрокредитке қызмет көрсету үшін жеткілікті болмаса.

58. Бас тарту туралы шешім қабылданған жағдайында МҚҰ Кредиттік маманы осы фактіні өтінімде себеппен бірге белгілейді.

59. МҚҰ Кредиттік маманы Микрокредит беруге бағытталған өтінімді қарастыру нәтижесін Арыз берушіге міндетті түрде мәлімдейді.

§5. Микрокредит беру туралы шартты жасау тәртібі

60. Шартты ресімдеу кезінде МҚҰ Қазақстан Республикасы заңнамасының нормаларымен басшылық етеді.

61. Шарт жазбаша түрінде жасалады.

62. Кредиттік бюро және Кредиттік тарихты қалыптастыру туралы Қазақстан Республикасының белгілі заңнамасының шарттарында МҚҰ мен Қарыз алушы арасындағы жасалған Шарты бойынша ақпарат Кредиттік бюроға тапсырылады.

63. Шартқа келесі кіреді:

1) Шарттың жасалған күнін;

2) МҚҰ атауы және Қарыз алушы (қосалқы қарыз алушының) – жеке тұлғаның аты-жөні, әкесінің аты (бар болса) немесе Қарыз алушы (қосалқы қарыз алушының) – заңды тұлғаның атауы;

3) нысаналы Микрокредит берілген кезде Микрокредиттің мақсатын;

4) Микрокредит сомасы;

5) Микрокредитті өтеу мерзімдері;

6) Микрокредит бойынша сыйақы мөлшерлемесінің мөлшері, оның ішінде Қазақстан Республикасы заңнамасымен белгіленген тәртіппен есептелген жылдық сыйақы мөлшерлемесінің және жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесінің мөлшері (Микрокредит нақты құны);

7) Микрокредитті өтеудің тәсілі (ақшалай және (немесе) ақшасыз тәртіпте, біржолата немесе бөлек);

8) осы Ережелердің 7-тарауының §1 анықталған Микрокредитті өтеудің әдісі;

9) микрокредит бойынша берешекті өндіріп алу кезектілігі;

10) негізгі борышты уақтылы өтемеу және сыйақы төлеу үшін тұрақсыздық айыбын (айыппұл, өсімақы) есептеу тәртібі және мөлшері;

11) комиссиялардың және басқа төлемдердің толық тізімі, сондай-ақ микрокредит берумен және қызмет көрсетумен байланысты өндіріп алынуға тиісті олардың мөлшерлері;

12) Шарт бойынша міндеттемелерді орындауды қамсыздандыру (бар болса);

13) Қарыз алушы Шарт бойынша міндеттемелерін орындамаған не тиісінше орындамаған жағдайда МҚҰ қабылдайтын шараларды;

14) Шарттың қолданылу мерзімін;

15) міндеттемелерді бұзғаны үшін тараптардың жауапкершілігі;

16) МҚҰ пошталық және электрондық мекенжайы туралы ақпаратты, сондай-ақ оның ресми интернет-ресурсы (ол болса) туралы деректерді;

17) МҚҰ Келісім шарт бойынша талап ету құқығы үшінші тұлғаға берген кезде, қарыз алушының талап ету құқығы берілген үшінші тұлғамен құқықтық қатынастарына Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес кредитордың қарыз алушымен Келісім шарт шеңберіндегі өзара қатынастарына қойылатын талаптар мен шектеулердің күші қолданылады;

18) МҚҰ үшін шектеулер;

19) Шарттың талаптарына өзгерістер енгізу тәртібі.

20) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзге де шарттар қамтылады.

64. Шартқа Шарттың екі тарабы қол қойған Микрокредитті өтеу кестесі қоса беріледі, ол Шартта белгіленген Микрокредитті өтеу әдістерінің негізінде, негізгі қарызды және сыйақыны өтеудің орнатылған мерзімділікпен құрылады.

65. Келісім Шартқа өзгертулер мен толықтырулар тараптардың келісуімен және жазбаша түрде қосымша келісім шартпен жасалынады.

§6. Берілетін микрокредиттер бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін есептеу ережелері

Микрокредит беру ережелері

66. МҚҰ жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін есептеуді:

1) Шартты жасау күніне;

2) Қарыз алушының ауызша немесе жазбаша талабы бойынша;

3) Қарыз алушының ақшалай міндеттемелердің сомасының және (немесе) оларды төлеу мерзімдерінің өзгеруіне әкелетін Шартқа қосымша келісімді жасау жолымен шартқа өзгерістер мен қосымшаларды енгізу жағдайында жүргізеді.

67. Қарыз алушының ақшалай міндеттемелерінің сомасын (мөлшерін) және (немесе) оларды төлеу мерзімін өзгертуге әкеп соғатын микрокредит беру туралы Шарттың талаптары өзгерген кезде жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесінің нақтыланған мәнін есептеу Микрокредит беру туралы Шарттың қолданылу мерзімі басталғанда Қарыз алушы жүргізген микрокредит бойынша төлемдер ескерілмей, талаптары өзгертілетін күнгі Микрокредитті өтеудің қалған мерзіміндегі берешек қалдығына қарай жүргізіледі.

68. МҚҰ берілетін микрокредиттер бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін келесі формуламен есептейді:

$$\text{ЖТСМ} = \frac{(\text{СЖС} + \text{ТЖС}) / (\text{ЖБ} / \text{М})}{\text{М}} \times 12 \times 100$$

мұндағы:

ЖТСМ – микрокредит бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесі;

СЖС – Микрокредит пайдаланудың мерзімі ішіндегі сыйақының жалпы сомасы;

ТЖС – Микрокредит пайдаланудың мерзімі ішінде Микрокредит беру, қызмет көрсету және өтеу (қайтару) үшін комиссиялық және басқа төлемдердің жалпы сомасы;

ЖБ – Микрокредит пайдаланудың мерзімі ішіндегі микрокредит бойынша ай сайынғы берешектер қалдықтарының жалпы сомасы;

М – ай сайынғы Микрокредитті өтеу мерзімі.

69. Микрокредит бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесінің есебіне қарыз алушының сыйақы бойынша төлемдері, сондай-ақ микрокредитті беруге және қызмет көрсетуге байланысты, осы Еержелердің 72 және 73-тармақтарында көрсетілген комиссиялар мен өзге де төлемдер кіргізіледі.

70. Заңды тұлғаға берілетін микрокредит бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесінің есебіне микрокредит беру туралы шарт бойынша микрокредитті беруге және оған қызмет көрсетуге байланысты қарыз алушының мынадай комиссиялары мен өзге де төлемдері:

1) микрокредитті ұйымдастыру /беру үшін;

2) Қарыз алушының Шарт бойынша және кепіл берушінің пайдалануындағы міндеттемелерін қамтамасыз ететін кепіл шарты бойынша кепіл мәнін сақтандыру кезінде сақтандыру ұйымдарының пайдасына қарыз алушының төлемдерін қоспағанда, егер сақтандыру жағдайы басталған жағдайда сақтандыру шарты бойынша микроқаржы ұйымы пайда алушы болса, қарыз алушының сақтандыру ұйымының пайдасына төлемдері;

3) қарыз алушының кепілдік (кепілдеме) алу үшін кепілгерге (кепіл берушіге), кепілге берілетін мүлікті бағалау үшін бағалаушыға төлемдері;

4) микроқаржы ұйымына қарыз алушыларды тарту, қарыз алушылар берген құжаттардың микрокредит беру талаптарына сәйкес келуіне тексеруді жүзеге асыру, қарыз алушылардың құжаттарын микроқаржы ұйымына беру, микроқаржы ұйымының қарыз алушыларынан микрокредиттерді өтеу есебіне төлемдер мен аударымдарды қабылдау бойынша қызмет көрсететін ұйымдардың (делдалдардың) пайдасына қарыз алушының төлемдері кіргізіледі.

Егер микрокредит бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін есептеу кезінде осы тармақтың бірінші бөлігінің 2), 3) және 4) тармақшаларында көрсетілген төлемдердің микрокредиттеудің бүкіл мерзімі үшін мөлшерлерін айқындау мүмкіндігі болмаса,

жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесінің есебіне осы тұлғалардың олармен шарттар жасау күнінде айқындалған тарифтеріне қарай микрокредиттеудің бүкіл мерзімі үшін төлемдер кіргізіледі.

Микрокредит беру туралы шартта көзделген және микрокредит беру туралы шарттың жасалу күнінде өндіріп алу фактісі белгісіз комиссиялар мен өзге де төлемдер нақты төлем жасалғаннан кейін Қарыз алушының талабы бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесі қайта есептелген жағдайда ескеріледі.

71. Жеке тұлғаға берілетін микрокредит бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесінің есебіне Шартты жасау күніне микрокредитті беруге және оған қызмет көрсетуге байланысты қарыз алушының мынадай комиссиялары мен өзге де төлемдері:

1) микрокредитті ұйымдастыру /беру үшін;

2) Қарыз алушының микрокредит беру туралы шарт бойынша және кепіл берушінің пайдалануындағы міндеттемелерін қамтамасыз ететін кепіл шарты бойынша кепіл мәнін сақтандыру кезінде сақтандыру ұйымдарының пайдасына қарыз алушының төлемдерін қоспағанда, егер сақтандыру жағдайы басталған жағдайда сақтандыру шарты бойынша микроқаржы ұйымы пайда алушы болса, қарыз алушының сақтандыру ұйымының пайдасына төлемдері;

3) қарыз алушының кепілдік (кепілдеме) алу үшін кепілгерге (кепіл берушіге), кепілге берілетін мүлікті бағалау үшін бағалаушыға төлемдері;

4) микроқаржы ұйымына қарыз алушыларды тарту, қарыз алушылар берген құжаттардың микрокредит беру талаптарына сәйкес келуіне тексеруді жүзеге асыру, қарыз алушылардың құжаттарын микроқаржы ұйымына беру, микроқаржы ұйымының қарыз алушыларынан микрокредиттерді өтеу есебіне төлемдер мен аударымдарды қабылдау бойынша қызмет көрсететін ұйымдардың (делдалдардың) пайдасына қарыз алушының төлемдері кіргізіледі.

Егер микрокредит бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін есептеу кезінде осы тармақтың бірінші бөлігінің 2), 3) және 4) тармақшаларында көрсетілген төлемдердің микрокредиттеудің бүкіл мерзімі үшін мөлшерлерін айқындау мүмкіндігі болмаса, жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесінің есебіне осы тұлғалардың олармен шарттар жасау күнінде айқындалған тарифтеріне қарай микрокредиттеудің бүкіл мерзімі үшін төлемдер кіргізіледі.

Нақты төлемнен кейін немесе оларды микрокредитке қызмет көрсету кезеңіне енгізгеннен кезде жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін қайта есептеу жағдайында МҚҰ есепке алатын комиссиялар мен төлемдер:

1) келісім шарт күшінде болатын жаңа редакциядағы Микрокредит өтеу кестесіне қол қойып, келісім шарт бойынша Микрокредит беру талаптарын өзгерту үшін комиссия;

2) микрокредит сомасын растау туралы анықтаманы Қарыз алушыға беру үшін комиссия;

3) Қарыз алушының Шарт бойынша және кепіл берушінің пайдалануындағы міндеттемелерін қамтамасыз ететін кепіл шарты бойынша кепіл мәнін сақтандыру кезінде сақтандыру ұйымдарының пайдасына қарыз алушының төлемдерін қоспағанда, егер сақтандыру жағдайы басталған жағдайда сақтандыру шарты бойынша МҚҰ пайда алушы болса, қарыз алушының сақтандыру ұйымының пайдасына төлемдері;

4) Қарыз алушының кепілдік (кепілдеме) алу үшін кепілгерге (кепіл берушіге), кепілге берілетін мүлікті бағалау үшін бағалаушыға төлемдері;

5) микроқаржы ұйымына қарыз алушыларды тарту, қарыз алушылар берген құжаттардың микрокредит беру талаптарына сәйкес келуіне тексеруді жүзеге асыру, қарыз алушылардың құжаттарын микроқаржы ұйымына беру, микроқаржы ұйымының қарыз алушыларынан микрокредиттерді өтеу есебіне төлемдер мен аударымдарды қабылдау бойынша қызмет көрсететін ұйымдардың (делдалдардың) пайдасына Қарыз алушының төлемдері.

72. Жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін есептеу кезінде:

1) осы Ережелердің 70-тармағында және осы Ережелердің 71-тармағының 2), 3) және 4) тармақшаларында көрсетілген төлемдерді қоспағанда, үшінші тұлғалардың пайдасына қарыз алушының төлемдері;

2) тұрақсыздық айыбын және айыппұл санкцияларының өзге түрлерін қоса алғанда, Қарыз алушының Шарттың талаптарын сақтамауына байланысты төлемдері;

3) Қарыз алушының Шарт бойынша және кепіл берушінің пайдалануындағы міндеттемелерін қамтамасыз ететін кепіл шарты бойынша кепіл мәнін сақтандыру кезінде сақтандыру ұйымдарының пайдасына қарыз алушының төлемдері кіргізілмейді.

§7. Микрокредит беру

73. Микрокредит беру Қарыз алушымен шарт жасалғаннан кейін және Қарыз алушының меншікті банктік шотына қолма-қол ақшалай емес аудару арқылы ғана жүзеге асырылады, не қолма-қол ақша арқылы «Қазпошта» АҚ бөлімшесі.

74. Егер микрокредит сомасы 500 000 (бес жүз) теңгеден аспаса, Қарыз алушының келісімімен Қарыз алушыға алуға арналған кодты хабарлаумен банкоматтан аудару арқылы микрокредит берілуі мүмкін.

§8. Кредиттік құжаттаманы қалыптастыру

75. МҚҰ әрбір берілген Микрокредит жүргізілуі электрондық түрде жүзеге асырылатын Қарыз алушылардың тіркеу журналында тіркейді.

76. Кредиттік құжаттама Қарыз алушымен МҚҰ бірінші Шартқа қол қою күнінен жасалады. Кредиттік құжаттама МҚҰ бөлімдерінің жұмысын оңтайландыру үшін электронды түрде жасалуы мүмкін.

77. Кредиттік құжаттамада келесі құжаттар болуы қажет:

1) Микрокредит беруге Өтініш/микрокредитті пайдалану мақсаттары (мақсатты микрокредит берілгенде) туралы, құны көрсетілген Қарыз алушының микрокредитті өтеу және сыйақыны төлеу жөніндегі міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз етуге берілген мүлік туралы немесе қамсыздандырудың жоқтығы туралы мәліметтер бар өтініш;

2) заңды тұлға - Қарыз алушының өкілетті органының микрокредит алу шешімі;

3) заңды тұлға – кепіл берушінің өкілетті органының Қарыз алушы міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз етуге кепіл нысанасын беру шешімі;

4) Қарыз алушының құрылтай құжаттарының көшірмелері (заңды тұлғалар үшін);

5) Қарыз алушының жеке басын куәландыратын құжаттың көшірмесі (жеке тұлғалар үшін);

6) Қарыз алушы өкілінің микрокредит беру туралы шартқа қол қою өкілеттігін растайтын құжаттар;

7) Микрокредит беру туралы шарт;

8) егер берілген микрокредит мүлік кепілімен қамтамасыз етілген жағдайда – Кепіл туралы шарт, мүлікке меншік құқығын растайтын құжаттардың көшірмелері, ал мүлік кепілін міндетті түрде тіркеген жағдайда – мүлік кепілінің тіркелу фактісін растайтын құжаттар;

9) кредит тарихы субъектісінің кредиттік бюрода ол туралы мәліметтерді алуға келісімі;

10) кредит тарихы субъектісінің кредиттік бюролардың кредит тарихы субъектісі туралы есепті беруіне келісімі;

11) Қарыз алушының ол туралы «Азаматтарға арналған үкімет» МК» КЕАҚ ақпаратты алуға келісім (жеке тұлғаларды кредит берген жағдайда).

78. Міндеттеменің орындалуы кепілдікпен немесе кепілдемемен қамтамасыз етілген шағы несие бойынша Кредиттік құжаттамаға мынадай қосымша құжаттар қоса беріледі:

- 1) кепілдік немесе кепілдеме шарты;
- 2) кепіл атынан кепілдік беру туралы шартына немесе кепілдеме беруші атынан кепілдеме шартына қол қоятын өкілдің өкілеттігін растайтын құжаттар;
- 3) кепілгер немесе кепіл беруші – заңды тұлғаның Қарыз алушының міндеттемелерін орындауды қамтамасыз етуде кепілді беру туралы шешімі.

79. Микрокредит бойынша берешектің толық немесе ішінара өтелгенін растайтын құжаттар (немесе олардың көшірмелері) Кредиттік құжаттамаға қоса берілуі және Микрокредитті өтеу көзі (Қарыз алушы аударған не кепілге салынған мүлікті сатудан түскен ақша) көрсетілуі тиіс.

80. Кредиттік құжаттама Қарыз алушының санатына және/немесе микрокредиттің мақсатты арналуына тәуелді осы Ережелерде, сонымен қатар МҚҰ ішкі нормативтік құжаттарында көрсетілген басқа құжаттардан да тұруы мүмкін.

81. Қарыз алушылардың кредиттік құжаттаманың сақтау мерзімі Қарыз алушының Шарт бойынша барлық міндеттемелерді орындаудан кейін және МҚҰ соңғы ақпаратты кредиттік бюроларға берген күннен кейін 10 (он) жылды құрайды.

4-тарау. Мониторинг. Шарт талаптарының орындалуын бақылау

82. Микрокредит беруден кейін және Шартының шегінде Қарыз алушының міндеттемелерін толық орындау кезіне дейін жылдам шешімді қабылдау жолымен және ықтимал шығындарды жою бойынша қажетті шараларды ұйымдастыру жолымен микрокредиттендіру тәуекелдерін анықтау және азайту мақсатымен МҚҰ жүйелі түрде шарт талаптарының орындалуын бақылауын қосатын мониторингті өткізеді.

83. Мониторингті өткізу процесі келесі бағыттарда жүргізілуі мүмкін:

- 1) Қарыз алушының қаржылық күйінің мониторингі;
- 2) Микрокредит мақсатты түрде пайдаланудың мониторингі;
- 3) микрокредит бойынша қамсыздандыруды (бар болса) қамтамасыз ету;
- 4) мерзімі өткен төлемдерді өтеудің мониторингі.

84. Микрокредит мониторингі Кредиттік маманның келесі әрекеттерінен тұруы мүмкін:

1) Қарыз алушы міндеттемелерінің орындалуына әсер ететін микро-және макроэкономикалық жағдай, құқықтық өріс, нарық конъюнктурасының және басқа да факторларының дамуы есебімен Қарыз алушының әрекетін бақылау;

2) Қарыз алушымен байланысты үзбеу;

3) Қарыз алушының қаржылық күйін бақылау;

4) қаржыландырылатын жобаны, Кредиттік қаражаттарын мақсатты түрде пайдалануды жүзеге асыруды талдау;

5) өте маңызды қаржы ақпаратты және құжаттарды жинақтау;

6) Қарыз алушыда пайда болған есептен жаңылысты, қателерді және проблемаларды анықтау;

7) проблемаларды шешу жолдарын іздеу.

85. Қарыз алушының қаржылық күйінің мониторингі оның ағымдағы төлем қабілеттілігі мен несие қабілеттілігінің талдауы негізінде микрокредит бойынша жүйелі түрде, өз уақытында және толық көлемде төлемдерді жүзеге асыруға мүмкіндігін бағалау болып табылады.

86. Микрокредит мақсатты түрде пайдаланудың мониторингі жүргізіледі:

1) Несиені ресімдеуге ұсынылған құжаттарды, қаражаттарды пайдалану туралы есептерді және Шаарамен қарастырылған басқа да құжаттарды бақылау;

2) Сатып алу жерлерде және Микрокредит мақсатын орындау шегінде қарызға алынған ақша сатып алуға бағытталған объектілердің орналасуын бақылау.

87. Микрокредит бойынша Кепілдік қамтамасыз ету бар болғанда оның мониторингі кепіл затының бар болуын және ағымдағы күйін тұрақты бақылайды.

88. Кепілдік қамтамасыз етудің мониторингі кепілге алынған мүліктің бар болуын орнату мақсатымен, сондай-ақ кепілдік затының құнын өзгертін факторларды орнату мақсатымен жүзеге асырылады, мысалы, кепіл затының жайының нашарлауы және өтімділігінің төмендеуі.

89. Кепілдік қамтамасыз етудің мониторингі микрокредит бойынша кепілдік затты қамсыздандыруға қабылдау сәтінен берілген микрокредит бойынша міндеттемелерді тоқтату сәтіне дейін жүргізіледі.

90. Мерзімі өткен берешектердің мониторингі осы Ережелердің 6-тарауында регламенттелген мерзімі өткен берешектерді қайтару бойынша шараларды орындайды.

5-тарау. Микрокредит берудің қолданыстағы шарттарына өзгерістер енгізу тәртібі

91. Микрокредит беру туралы Шарты бойынша қолданыстағы талаптарға өзгерістерді енгізу Қарыз алушының жазбаша сұранысы негізінде ерікті пішінде сұралатын өзгерістерді және олардың себептерін міндетті түрде белгілеумен жүргізіледі.

92. Қарыз алушы МҚҰ ұйымына несиелендіру шарттарын өзгерту туралы сұранысымен жүктелген кезінде осы мәселені шешу МҚҰ өкілетті органымен қабылданады, оның өкілетіне МҚҰ ішкі құжаттарымен сәйкес жоғары көрсетілген сұрақты қарастыру кіреді.

93. Келісім Шартқа өзгертулер мен толықтырулар тараптардың келісуімен және жазбаша түрде қосымша келісім шартпен жасалынады.

6-тарау. Мерзімі өткен берешектермен жұмыс істеу, Микрокредиттің жіктелуі және ықтимал шығындарды анықтау

94. Қарыз алушы Микрокредитті өтеу кестесін сақтамаған кезде оған Шарт талаптарына сәйкес тұрақсыздық айыбы есептеледі, ол микрокредитті өтеу кестесіне сәйкес микрокредитті өтеу күнінен кейінгі күннен бастап әрбір мерзімі өткен күнге есептеледі. Қарыз алушы құқылы егер негізгі борыш пен (немесе) сыйақыны өтеу күні демалыс не мереке күндеріне сәйкес келсе, негізгі борыш пен (немесе) сыйақыны тұрақсыздық айыбын және айыппұл санкцияларының өзге де түрлерін төлемей, одан кейінгі жұмыс күні төлеу.

95. МҚҰ кешіктірудің 31 (отыз бірінші) күнтізбелік күнінен бастап Қарыз алушының кешіктірілген микрокредиті бойынша тұрақсыздық айыбын есептемейді.

96. Қарыз алушыда микрокредит бойынша мерзімі өткен төлемдері болса, МҚҰ берешекті қайтару бойынша келесі жұмыстарды жүргізеді:

- 1) SMS-ескертулер;
- 2) электронды пошта арқылы хабарлау;
- 3) телефон соғу арқылы ақпараттандыру;
- 4) Қарыз алушымен байланысу және Қарыз алушымен кәсіби сұхбат жүргізу;
- 5) сотқа дейін өндіріп алу және реттеу үшін коллекторлық агенттікке қарызды өндіруге беру;
- 6) несие берешектерін қайта қарау;
- 7) кепілге алынған мүлікті соттан тыс сату;
- 8) микрокредит бойынша қарыздықты сот тәртібінде төлету;
- 9) Қарыз алушыда Келісім шарт бойынша қатарынан күнтізбелік 90 (тоқсан)

күннен асатын міндеттемелерді орындау мерзімінің өтуі орын алған жағдайда, Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Келісім шарт бойынша талап ету құқығын толықтай немесе жартылай беру;

10) Қазақстан Республикасының заңнамасымен тыйым салынбаған басқа әдістерді қолдану.

97. Мерзімі өткен микрокредит бойынша талаптар құқығын үшінші тұлғаға беру МҚҰ Қарыз алушының келісімсіз жүзеге асыруға құқылы.

98. МҚҰ берілген микрокредиттер бойынша активтер мен шартты міндеттемелер сыныптамасын жүзеге асырады.

99. Қорлардың мөлшерін анықтау кезінде МҚҰ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасын, Қазақстан Республикасының қаржылық нарықты және қаржылық ұйымдарды реттеу, бақылау және қадағалау бойынша өкілетті органының нормативтік-құқықтық актілерін, Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының (ХҚЕС) талаптарын, сондай-ақ өз есептік саясатын және «ХҚЕС стандарттарына сәйкес микрокредиттерді жіктеу және резервтер құру туралы» ережені басшылыққа алады.

100. Қорлардың мөлшерін анықтау мақсаттары үшін микрокредиттер жеке және ұйымдық негізінде бағаланады.

101. Жеке-жеке маңызды микрокредиттерді бағалау жеке негізде жүзеге асырылады.

Жеке негізде микрокредиттерді бағалау негізінде жүргізілетін шарттар мен белгілер «ХҚЕС стандарттарына сәйкес микрокредиттерді жіктеу және резервтер құру туралы» ХҚЕС ережесіне сәйкес анықталады.

102. Жеке тәртіпте бағаланған және құнсызданудың объективті дәлелдері алынбаған микрокредиттер несие тәуекелінің ұқсас сипаттамалары бар топқа қосылады, осыдан кейін осы микрокредиттердің құнсыздануына ұжымдық негізде бағалау жүргізіледі.

103. Құнсыздануы жеке тәртіпте бағаланған және құнсызданудан болған шығын мойындалған (немесе жойындалуы жалғасатын) микрокредиттер ұжымдық негізде құнсыздану мәніне бағаланбауы керек.

104. Жеке құнсыздану бағасы жүргізілмеген барлық басқа микрокредиттер ұжымдық негізде құнсыздану мәніне бағаланбауы керек.

105. Ұжымдық негіздегі қорлардың көлемін анықтау үшін микрокредиттер Кредиттік тәуекелдерінің (біртекті Микрокредиттің қоржыны) сипаттамаларымен ұқсас топқа бірігеді, олар Қарыз алушының Шарттың талаптарымен сәйкес тиісті соманы төлеу қабілеттілігін көрсетеді.

106. Микрокредиттің біртекті топқа бірігуінің негізі болатын шарттар мен белгілер «ХҚЕС стандарттарына сәйкес микрокредиттерді жіктеу және резервтер құру туралы» ХҚЕС ережесіне сәйкес анықталады.

107. Микрокредиттер қоржынға тек алдын ала ұсыну туралы Шартымен бекітілген біртекті белгілері бойынша бірігеді. Микрокредитлендіру процесінде пайда болатын Микрокредиттің ерекшеліктері біртектіліктің белгісі болмайды.

108. Микрокредиттердің құнсыздануын бағалау, провизияларды құру жөніндегі барлық басқа процедуралар есептік саясатта және «ХҚЕС стандарттарына сәйкес микрокредиттерді жіктеу және резервтер құру туралы» ХҚЕС ережесінде сипатталған.

7-тарау. Микрокредитті өтеу тәртібі, микрокредит беру туралы шартты мерзімінен бұрын бұзқ және жабу тәртібі

§1. Микрокредитті өтеу әдістері

109. Өтеу кестетерін есептеу кезінде МҚҰ қарыздарды өтеудің келесі әдістерін пайдаланады: сараланған төлемдер әдісі, аннуитетті төлемдер әдісі, Шарт күшінде болатын мерзім соңында негізгі борышты өтеу әдісі, Қарыз алушы қызметінің маусымдылығына қарай негізгі борышты өтеу бойынша каникулдары бар әдіс, берілген сомаға пайызбен белгіленген төлем әдісі, Шарт бойынша төлем мен аннуитеттік төлемдерді жылжыту әдісі.

110. Микрокредитлендіру бағдарламасы шегінде негізгі қарызды бөлек микрокредит бойынша немесе барлық қарыздар бойынша өтеу мерзімділігі МҚҰ өкілетті органымен орнатылады, оның өкілетіне МҚҰ ішкі нормативті құжаттарымен сәйкес аталған мәселені қарастыру кіреді.

111. Бірінші және соңғы төлемдердің мөлшері басқалардан ерекше болуы мүмкін.

112. Микрокредит беру кезінен бірінші жоспарлық төлем арасындағы мерзімі 45 (қырық бес) күнтізбелік күннен аспауы тиіс. Соңғы жоспарлық төлемнің күні Шартымен келісілген Микрокредит толық өтеу күнінен ерте орнатылуы қажет.

§2. Микрокредит бойынша төлем жасау тәртібі

113. Қарыз алушыға өтеу кестесімен сәйкес микрокредит бойынша төлемдерді жүзеге асыру үшін белгілі бір күн тағайындалады. Қарыз алушы құқылы егер негізгі борыш пен (немесе) сыйақыны өтеу күні демалыс не мереке күндеріне сәйкес келсе, негізгі борыш пен (немесе) сыйақыны тұрақсыздық айыбын және айыппұл санкцияларының өзге де түрлерін төлемей, одан кейінгі жұмыс күні төлеу.

114. Қарыз алушы негізгі қарызды, есептелген сыйақы мен тұрақсыздық айыбын белгіленген мерзімде толық көлемде төлеу керек.

115. Қарыз алушы Микрокредитті өтеу бойынша төлемдерді ақшалай немесе ақшасыз жолмен жүзеге асыруға құқылы.

116. Қарыз алушы Шарт бойынша төлеген сома Шарт бойынша Қарыз алушының міндеттемелерін орындау үшін жеткілікті болмаса, келесі кезектілікте Қарыз алушының берешегін өтейді:

- 1) негізгі борыш бойынша берешек;
- 2) Сыйақы бойынша берешек;
- 3) Микрокредит бойынша кезекті төлемді төлеу жөніндегі міндеттемелерін Қарыз алушының бұзғаны үшін есептелген тұрақсыздық айыбы;
- 4) ағымдағы төлемдер кезеңі үшін негізгі борыш сомасы;
- 5) ағымдағы төлемдер кезеңі үшін есептелген Сыйақы;
- 6) Микрокредит беруге және оған қызмет көрсетуге байланысты алынуға жататын комиссиялар және өзге де төлемдер;
- 7) орындауды алу бойынша МҚҰ шығыстары.

Кешіктірілген 180 (жүз сексен) кезекті күнтізбелік күн өткеннен кейін Қарыз алушы Шарт бойынша төлеген сома Қарыз алушының Шарт бойынша міндеттемелерін орындау үшін жеткілікті болмаса, Қарыз алушының берешегі келесі кезектілікте өтеледі:

- 1) негізгі борш бойынша берешек;
- 2) Сыйақы бойынша берешек;
- 3) төлемдердің ағымдағы кезеңі үшін негізгі борыш сомасы;
- 4) ағымдағы төлемдер кезеңі үшін есептелген сыйақы;
- 5) Қарыз алушы Микрокредит бойынша кезекті төлемді төлеу бойынша міндеттемелерін бұзғаны үшін есептелген тұрақсыздық айыбы;
- 6) Микрокредит беруге және оған қызмет көрсетуге байланысты алынуға жататын комиссиялар және өзге де төлемдер;
- 7) орындауды алу бойынша МҚҰ шығыстары.

Қарыз алушы заңды тұлғамен/жеке кәсіпкермен жеке кәсіпкерлік мақсаттарындағы жасалған шарт бойынша төлеген төлем сомасы Қарыз алушының Шарт бойынша міндеттемелерін орындау үшін жеткілікті болмаса, Қарыз алушының берешегі келесі кезектілікте өтеледі:

- 1) орындауды алу бойынша МҚҰ шығыстары;
- 2) Шартпен анықталған мөлшердегі тұрақсыздық айыбы;
- 3) сыйақы бойынша берешек;
- 4) негізгі борыш бойынша берешек;

- 5) төлемдердің ағымдағы кезеңі үшін есептелген сыйақы;
- 6) төлемдердің ағымдағы кезеңі үшін негізгі борыш сомасы.

117. Қарыз алушы Шарт бойынша кез келген соманы төлеуді кешіктірсе (толық немесе бір бөлігін), МҚҰ ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес сыйақы мен тұрақсыздық айыбын есептеуді тоқтатуға құқылы. Бұл орайда, Қарыз алушы қандай да бір сомаларды төлеу жөніндегі міндеттемелерін (бір бөлігін) орындағанда МҚҰ басқаша анықтамаса, Қарыз алушының міндеттемелері тоқтатуды есепке алмағанда Шарттың талаптарына сәйкес анықталады.

118. МҚҰ шотына төлем есепке қосылған немесе МҚҰ кассасына қолма-қол ақша енгізілген күні МҚҰ айлық төлемді алған, ал Қарыз алушының міндеттемесі орындалған деп саналады.

119. Микрокредит бойынша соңғы төлем кезінде Қарыз алушының Шарт бойынша ағымдағы және мерзімі кешіктірілген берешегі болмаса, МҚҰ Қарыз алушының жазбаша өтінішінің негізінде алдын ала төлем сомасын Қарыз алушыға қайтаруға міндетті. Қайтару Қарыз алушының банктік шотына/картасына ақша аудару немесе Қарыз алушыға ақша алуға арналған кодты хабарлаумен банкоматқа ақша аудару арқылы жүргізіледі.

120. Егер, Қарыз алушы жабылған келісім шартқа төлеген болса, онда МҚҰ-ы әрекеттегі келісім шартқа төлемді аударарды және бұл іс-әрекет Қарыз алушының жазбаша арызын қажет етпейді.

§3. Берілген микрокредит бойынша сыйақы төлеу тәртібі

121. Микрокредит берумен байланысты кез келген төлемдерді МҚҰ Микрокредит ұсынудан кейін және ұсыну кезінде алады.

122. Сыйақы өтеу кестесіне сәйкес Қарыз алушымен ақшалай немесе ақшасыз жолмен төленеді.

123. Микрокредитлендіру бағдарламасы шегінде сыйақыны бөлек микрокредит бойынша немесе барлық қарыздар бойынша өтеу мерзімділігі МҚҰ өкілетті органымен орнатылады, оның өкілетіне МҚҰ ішкі нормативтік құжаттарымен сәйкес аталған мәселені қарастыру кіреді.

§4. Микрокредит бойынша жоспардан тыс төлем енгізу тәртібі

124. Кредиттік процесс шегінде рұқсат етіледі:

- 1) толық мерзімінен бұрын өтеу;
- 2) ішінара мерзімінен бұрын өтеу.

125. Несие берешегін мерзімінен бұрын толық өтеу есебіне Қарыз алушы енгізген ақша қаражаты жеткілікті болғанда МҚҰ Шартты жабады. Мұндай жағдайда Шарттың жабуға Қарыз алушының өтініші талап етілмейді.

126. Төлемнің бір бөлігін мерзімінен бұрын өтеу есебіне жоспардан тыс төлемдерді жасау үшін Қарыз алушы МҚҰ ұйымына белгілі мерзімде белгілі соманы Кредиттік берешектің қалдығының бір бөлігін мерзімінен бұрын өтеудің есебіне төлеу туралы жазбаша өтінішті ұсынады. Берешектің бір бөлігін мерзімінен бұрын өтеу туралы өтінішке МҚҰ басшылығының визасы болуы қажет, сондай-ақ төлемнің бір бөлігін мерзімінен бұрын өтеу бойынша өкілетті органмен және/немесе МҚҰ өкілетті органымен шешім қабылдау міндетті емес.

127. Берешекті ішінара мерзімінен бұрын өтеу жағдайында келесі шаралар жүзеге асырылады:

- 1) өтеу кестесі қайта қарастырылады: төлемнің сомасының сақталуымен несиелеу мерзімі қысқарады немесе төлемнің сомасын азаю жағына қайта есептеу кезінде несиелеу мерзімі сақталады;

2) МҚҰ Қарыз алушымен бірге Шарттың қосымша келісіміне және өтеудің жаңа кестесіне қол қояды, сонымен қатар жаңа кестенің төлем мөлшері алдағы кестенің төлем мөлшерінен артық болмауы тиіс.

128. Төлемді аудару өтеу кестесі бойынша жоспарлық сомасынан артық мөлшерде жүзеге асырылса ішінара мезгілден бұрын микрокредитті өтеу туралы жазбаша өтініш болмаса, жоспарлық төлемнен асатын сома келесі төлем периодта Микрокредитті өтеуге есептелінеді.

129. Мезгілден бұрын толық өтеуден кейін Шарттың қызметі аяқталады және МҚҰ осы тараудың §6 ескерілген тәртібімен оны жабады.

§5. Микрокредит беру туралы шартты мерзімінен бұрын бұзу тәртібі

130. Қарыз алушы тауар берілген күннен бастап 14 (он төрт) күн ішінде тиісті сападағы азықтық емес тауарды қайтарса (бірақ тауар тұтынылмаған болуы керек, тауар күйі, тұтыну қасиеттері, пломбалары, ярлықтары, сондай-ақ сауда ұйымында тауардың сатып алыну фактісін растайтын құжат сақталған болуы керек) (бұған Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес айырбасталмайтын немесе қайтарылмайтын азықтық емес тауар жатпайды)/тауарға белгіленген кепілдікті мерзім (тауардың жарамдылық мерзімі) ішінде тиісті сападағы тауарды қайтарса/сауда ұйымының шарт талаптарын бұзуына байланысты жұмыстарды орындау (қызметтер ұсыну) туралы шарттан бас тартса, Шартты мерзімінен бұрын бұзудың келесі тәртібі қарастырылған:

1) Қарыз алушы сауда ұйымына тауарды қайтару туралы өтінішті және тауарды береді;

2) сауда ұйымы Қарыз алушыдан тауарды қабылдайды және тауардың қайтарылу фактісін, сауда ұйымы тарапынан Қарыз алушыға қойылатын талаптардың жоқтығын растайтын хатты МҚҰ жібереді;

3) сауда ұйымы тауар үшін төленген алғашқы жарнаны (болса) Қарыз алушыға қайтарады;

4) сауда ұйымы МҚҰ тауар үшін төлеген ақша сомасын МҚҰ шотына қайтарады;

5) Қарыз алушы МҚҰ тарифтерімен қарастырылған есептелген сыйақы мен комиссиялар бойынша берешекті толық өтейді;

6) Қарыз алушы Шартты мерзімінен бұрын бұзу туралы МҚҰ жазбаша өтініш береді, Шарт бойынша есептелген сыйақы мен комиссиялардың толық төленуін растайтын құжаттарды береді. Қарыз алушының Шарт бойынша алдын ала төлемі болса, МҚҰ Қарыз алушының жазбаша өтінішінің негізінде алдын ала төлем сомасын Қарыз алушыға қайтаруға міндетті. Қарыз алушының банктік шотына ақша аудару арқылы қайтарылады;

7) бірақ осы тармақтың 4)-6) тармақшалары орындалса, Шарт бұзылды деп есептеледі.

§6. Микрокредит беру туралы шартты жабу тәртібі

131. Берешекті толық мөлшерде өтеу шартында кепілге меншіктік құқығын орнататын құжаттардың түпнұсқалары Кредиттік әкімшісімен сақтау жерінен алынады және Кредиттік маманға беріледі. Кредиттік маман құжаттардың түпнұсқаларын Қарыз алушыға / Кепіл берушіге береді, сондай-ақ Қарыз алушы / Кепіл беруші Кредиттік маманға қабылданған құжаттарының тізімі туралы қолхатты береді.

132. Қарыз алушыға / Кепіл берушіге кепілге меншіктік құқығын орнататын құжаттардың түпнұсқаларын қайтарумен бірге Кредиттік маман Қарыз алушыға / Кепіл берушіге кепілді тіркеуі жүргізілген кепілге алынған мүліктен ауыртпалықты жою туралы тіркеуші органдарға бағытталған хатты береді.

133. Қарыз алушы / Кепіл беруші кепілді тіркеуі жүргізілген кепілге алынған мүліктен ауыртпалықты жою туралы тіркеуші органдарға бағытталған хатты береді. Ауыртпалықты жоюдың осы процедурасы Қарыз алушы / Кепіл беруші қаражаттарының есебінен жүзеге асырылады.

134. Қарыз алушы Шарт бойынша барлық міндеттемелерді орындау, соның ішінде Шарт бойынша берешекті толық көлемде өтеу шартында МҚҰ Шартты жабуын жүзеге асырады.

135. Шарт жабылғаннан кейін өтелген микрокредитке сәйкес келетін Кредиттік құжаттама МҚҰ мұрағатына тапсырылады. Кредиттік құжаттаны сақтау мерзімі 10 (он) жылды құрайды.

8-тарау. Микрокредит қатысушыларының құқықтары мен міндеттері

§1. МҚҰ құқықтары мен міндеттері

136. МҚҰ міндетті:

1) орналасқан жері өзгерген не атауы өзгерген жағдайда бұл туралы уәкілетті органды, сондай-ақ Арыз берушілерді / Қарыз алушыларды МҚҰ орналасқан жері бойынша, сондай-ақ жеке тұлға – Арыз берушінің / Қарыз алушының заңды мекенжайы және заңды тұлға – Арыз берушінің / Қарыз алушының орналасқан жері бойынша екі ресми баспа басылымында, қазақ және орыс тілдерінде тиісті ақпарат жариялау жолымен немесе өзгерістер болған күннен бастап күнтізбелік 30 (отыз) күннен кешіктірмей, әрбір Арыз берушіні / Қарыз алушыны жазбаша хабарландыру жолымен жазбаша хабардар етуге;

2) Микрокредитті беру ережелерінің көшірмесін Арыз беруші / Қарыз алушы көріп, таныса алатын жерлерде, соның ішінде, болған жағдайда, МҚҰ интернет-қорында орналастыруға;

3) Арыз берушіге / Қарыз алушыға Микрокредит алумен байланысты құқықтары мен міндеттері, Шарттың талаптары, оның талаптарын өзгерту мүмкіндіктері мен тәртібі, микрокредитті алумен, қызмет көрсетумен, қайтарумен, Шарт талаптарын бұзумен байланысты барлық төлемдердің тізімі және мөлшері туралы ақпаратты беруге;

4) Арыз берушіге / Қарыз алушыға Шарт жасалғанға дейін келесі өтеу әдістерімен есептелген микрокредитті өтеу кестелерінің жобаларын беруге: әртараптандырылған төлемдер әдісімен және аннуитетті төлемдер әдісімен;

5) уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісімен белгіленген тәртіпке сәйкес микрокредит бойынша жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесін есептегенде есепке алынған комиссиялар мен басқа төлемдер қарастырылмаған, микрокредит беру талаптарын таңдау үшін Шарт жасағанға дейін кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес жеке тұлғаға – Арыз берушіге беру, сыйақы мөлшерлемесінен басқа микрокредит берумен және қызмет көрсетумен байланысты, Шартпен қарастырылған комиссияларды, басқа да төлемдерді өндіріп алу;

6) микрокредитті өтеу әдісімен танысу және таңдау үшін Шарт жасағанға дейін түрлі әдістермен есептелген өтеу кестелерінің жобаларын Арыз берушіге беру. Міндетті түрде МҚҰ Қарыз алушыға келесі өтеу әдістерімен есептелген микрокредитті өтеу кестелерінің жобаларын ұсынуға міндетті:

- сараланған төлемдер әдісімен.
- аннуитетті төлемдер әдісімен;

7) қаржы мониторингі жөніндегі уәкілетті органға «Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының заңына сәйкес мәліметтерді хабарлауға;

8) Шарт талаптарында және сома шегінде Қарыз алушыға микрокредит беру арқылы оны қаржыландыруға;

9) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес микрокредит беру құпиясын сақтауға;

10) МҚҰ-ның микрокредит беру туралы шарт бойынша құқығының (талап етуінің) үшінші тұлғаға өту талаптары қамтылған шарт (бұдан әрі - талап ету құқығын басқаға беру шарты) жасалған кезде қарыз алушыны (немесе оның уәкілетті өкілін):

- талап ету құқығын басқаға беру шарты жасалғанға дейін құқықтардың (талаптардың) үшінші тұлғаға өту мүмкіндігі туралы, сондай-ақ тармағында қарастырылған талаптарды, басқаға беру талабына байланысты қарыз алушының дербес деректерін өңдеу туралы;

- Келісім тармағында қарастырылғандай талап ету құқығын басқаға беру шарты жасалған күннен бастап күнтізбелік отыз күн ішінде микрокредитті өтеу жөніндегі бұдан былайғы төлемдердің үшінші тұлғаға (шарт бойынша құқық (талап ету) өткен тұлғаның атауы және тұрған жері) тағайындалатынын, берілген құқықтардың (талап етулердің) толық көлемін, сондай-ақ негізгі борыштың, сыйақының, комиссиялардың, тұрақсыздық айыбының (айыппұлдың, өсімпұлдың) мерзімі өткен және ағымдағы сомаларының және төленуге жататын басқа да сомалардың қалдықтарын көрсете отырып, құқықтың (талап етудің) шартта көзделген;

11) Қарыз алушы МҚҰ-на көрсетілетін қызметтер бойынша даулы жағдайлар туындаған кезде жазбаша өтініш жасаған жағдайда жауап жазбаша нысанда беріледі;

12) тараптармен қол қойынған микрокредитті төлеу кестесін, Келісім шартқа қосымша ретінде тіркеу;

13) Қазақстан Республикасының заңнамасымен, МҚҰ микрокредит беру ережелерімен, жасалған Шарттың талаптарымен белгіленген басқа талаптарды сақтауға Қазақстан Республикасы заңнамасымен сәйкес Микрокредит беру құпиясын сақтауға.

137. МҚҰ-ы құқылы:

1) Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына сәйкес қамтамасыз етілген не қамтамасыз етілмеген Микрокредитті беруге;

2) Қарыз алушыда Келісім шарт бойынша қатарынан күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен асатын міндеттемелерді орындау мерзімінің өтуі орын алған жағдайда, Келісім шарт бойынша талап ету құқығын келесі тұлғаға беру.

- коллекторлық агенттікке.

- микроқаржы ұйымына.

- секьюритилендіру мәмілесі кезінде Қазақстан Республикасының жобалық қаржыландыру және секьюритилендіру туралы заңнамасына сәйкес құрылған арнайы қаржы компаниясына;

3) SMS-ескертудің, электронды поштаға хаттардың, телефон қоңырауларының көмегімен Қарыз алушыға кредит берешегін алдағы өтеу туралы, сондай-ақ Қарыз алушыға берілген микрокредитпен байланысты басқа шараларды атқару қажеттілігі туралы Қарыз алушыға ескертуге;

4) Қарыз алушының жазбаша келісімі болғанда кредиттік бюролар және кредиттік тарихты құрастыру туралы Қазақстан Республикасының заңнамасымен белгіленген тәртіпте және талаптарда кредиттік бюро қызметін атқару құқығына лицензиясы бар кредиттік бюроларда кредиттік тарихты құрастыру үшін қажетті Қарыз алушы туралы ақпаратты беруге;

5) Қарыз алушының жазбаша келісімі болса, кредиттік бюролардан, «Азаматтарға арналған үкімет» МК» КЕАҚ, басқа ұйымдардан ақпарат сұрауға /алуға;

6) мемлекеттік органдардың және осындай ақпарат алуға нотариуспен куәландырылған сенімхаты бар Қарыз алушы өкілдерінің сұраулары бойынша Қазақстан Республикасының заңнамасымен белгіленген тәртіпте және талаптарда Қарыз алушы, микрокредиттердің мөлшерлері, Қарыз алушыға қатысты Шарттың басқа талаптары, МҚҰ

жүргізетін операциялар туралы ақпаратты беруге. Қарыз алушының жазбаша келісімі болғанда үшінші тұлғаға микрокредит беру құпиясын ашуға;

7) Қарыз алушының жазбаша келісімі болғанда оның жеке деректерін тексеруге және өңдеуге;

8) қалауы бойынша МҚҰ микрокредит беру ережелерімен қарастырылған тәртіпте жойып, Қарыз алушының жеке деректерін өңдеуді тоқтатуға;

9) кредиттік бюроларға теріс ақпарат беруге, берешек 180 (жүз сексен) күнтізбелік күннен көп уақытқа кешіктірілген бөлігінде кредиттік тарихтың субъектісі туралы кредиттік бюролар берген теріс ақпаратты алуға;

10) Қарыз алушыдан жасалған Шартқа сәйкес қабылданған барлық міндеттерді тиісті түрде орындаудан талап етуге;

11) микрокредит бойынша мерзімі кешіктірілген төлемдер болғанда берешекті қайтару бойынша жұмыс атқаруға, соның ішінде келесі жолдармен:

- SMS-ескерту.
- электронды пошта арқылы хабарлау.
- ақпараттық телефон қоңыраулары.
- Қарыз алушымен сөйлесу және кәсіби әңгіме құру.
- кредит берешегін қайта құрылымдау.
- кепіл мүлкін соттан тыс тарату.
- сот тәртібінде микрокредит бойынша берешекті өндіріп алу.
- микрокредит бойынша талап ету құқықтарын үшінші тұлғаларға беру.
- Қазақстан Республикасының заңнамасымен тыйым салынбаған басқа әдістер;

12) келесі жағдайларда Қарыз алушының микрокредитті мерзімінен бұрын өтеуі және сыйақыны төлеуі және Шарт бойынша есептелген тұрақсыздық айыбын Қарыз алушының төлеуі бойынша шаралар қабылдауға:

- микрокредитті мақсатсыз қолдану;
- Қарыз алушының МҚҰ-на сыртқы кредитордан қарыз берешегінің жоқ екендігі туралы анықтаманы беру міндеттемесін 20 (жиырма) жұмыс күнінен артық мерзімге бұзуы, МҚҰ Қарыз алушыға мақсатты арналуымен микрокредит берген кезде – Қарыз алушының қарызды сыртқы кредиторда қайта қаржыландыруы;
- Қарыз алушының микрокредит бойынша кезекті төлемді төлеу бойынша міндеттемесін 40 (қырық) күнтізбелік күннен аса бұзуы.

13) SMS-ескертудің, электронды поштаға хаттардың, телефон қоңырауларының көмегімен Қарыз алушыға акциялар, жаңа ұсыныстар, МҚҰ маркетингтік қызметінің шеңберінде басқа ақпарат туралы хабарлауға;

14) МҚҰ қолданыстағы тарифтерімен қарастырылған және Шартта көрсетілген микрокредитті берумен және қызмет көрсетумен байланысты комиссияларды өндіріп алуға;

15) Арыз берушінің / Қарыз алушының / Кепіл берушінің (болса) бейнесін түсіруге, сонымен қатар микрокредит беру процессін бақылау мақсатында сұхбат жүргізу кезінде аудио және бейне жазу жүргізуге, аталған әрекеттер туралы Арыз берушіге / Қарыз алушыға / Кепіл берушіге (болса) ескетілуі керек;

15) Микрокредит беруге Өтінішті қарастыру кезеңінде Микрокредит беруден бас тартуға;

17) Шартты жасаудан бас тартуға;

18) Қарыз алушы туралы және ол жасасқан Шарт туралы ақпараттан тұратын Кредиттік дерекнаманы қалыптастыруға;

19) Қарыз алушының және МҚҰ алдындағы міндеттемелердің мониторингін жүзеге асыруға, соның ішінде Шартты орындауды бақылауға;

20) Мониторингтің нәтижесі бойынша қорытынды жасауға және оны мониторингтің нәтижесінде алынған барлық құжаттарымен қоса Кредиттік дерекнамаға орналастыруға;

21) Микрокредит бойынша мерзімі өткен төлемдері болса, берешекті қайтару бойынша жұмыстарды, соның ішінде осы Ережелердің 96-тармағында көрсетілген шараларды жүзеге асыруға;

22) Арыз берушінің / Қарыз алушының / Кепіл берушінің (болса) бейнесін түсіруге, сонымен қатар микрокредит беру процессін бақылау мақсатында сұхбат жүргізу кезінде аудио және бейне жазу жүргізуге, аталған әрекеттер туралы Арыз берушіге / Қарыз алушыға / Кепіл берушіге (болса) ескетілуі керек;

23) Қарыз алушы микрокредитті пайдаланған кезеңде МҚҰ қолданыстағы талаптарына Қарыз алушының сәйкестігіне жүргізілген тексеру нәтижелері бойынша МҚҰ анықтаған сомаға микрокредитті Қарыз алушыға жаңғыртуға;

24) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен орнатылған шектеулері есебімен микро қаржыландыру қызметімен қатар басқа да қызметті жүзеге асыруға;

25) Шартқа қол қойылған кездегі микрокредиттерді беруге және қызмет көрсетуге байланысты сыйақы мөлшерлемелерін, тарифтер мен комиссияларды біржақты тәртіппен төмендету;

26) Қазақстан Республикасының заңнамасына және жасалған Шарт талаптарына сәйкес басқа құқықтар.

138. МҚҰ құқықсыз:

1) Микрокредиттер беру және қызмет көрсетумен байланысты шартқа қол қою күніне қолданыста болған сыйақы мөлшерлемелерін, тарифтер мен комиссиялардың мөлшерлерін олардың ұлғаю жағына, сондай-ақ микрокредитті өтеу әдісі мен тәсілін біржақты тәртіпте өзгертуге;

2) Жасалған Шарт шеңберінде комиссиялар мен өзге төлемдердің жаңа түрлерін біржақты тәртіпте енгізуге;

3) МҚҰ микрокредит сомасын мерзімінен бұрын толығымен немесе ішінара қайтарған жеке тұлға болып табылатын қарыз алушыға микрокредитті мерзімінен бұрын қайтарғаны үшін айыппұл санкцияларын қолдануға;

4) Егер негізгі борышты немесе сыйақыны өтеу күні демалыс не мереке күніне келетін жағдайда тұрақсыздық айыбы мен айыппұл санкцияларының өзге түрлерін өндіріп алуға тыйым салынады және сыйақыны немесе негізгі борышты төлеу күні одан кейін келетін жұмыс күні жүргізіледі;

5) Кез келген валюта баламасына байланысты теңгемен берілген микрокредит бойынша міндеттемелер мен төлемдерді индекстеуге;

6) Коллекторлық агенттікпен, қарызы тұрғынжай түріндегі кепілмен қамтамасыз етілген жеке тұлғаға қатысты қарыз ақшаны өндіру туралы келісім шарт жасауға жол берілмейді;

7) Жарғылық капиталдарына қатысу үлестерінің не орналастырылған акцияларының 50 (елу) пайыздан астамы мемлекетке тиесілі ұйымдарға беруді қоспағанда, микроқаржы ұйымының жеке тұлғамен тұрғынжай түріндегі кепілмен қамтамасыз етілген келісім шарт бойынша талап ету құқығын басқаға беруге тыйым салынады;

- Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген талап ету құқығын сатып алу осындай ұйым қызметі түрлерінің бірі болып табылғанда;

- талап ету құқықтарын сатып алу жеке тұлғаларды қолдау жөніндегі мемлекеттік және үкіметтік бағдарламалар немесе мемлекеттік органдардың құқықтық актілері шеңберінде жүзеге асырылғанда.

§2. Арыз берушінің құқықтары мен міндеттері

139. Арыз беруші міндетті:

- 1) микрокредит беру туралы шешім қабылдау үшін МҚҰ сұрайтын құжаттар мен деректерді ұсынуға;
- 2) Қазақстан Республикасы заңнамасымен, Үлгі талаптармен және жасалған Шарттың талаптарын сәйкес басқа міндеттемелерді жүргізуге.

140. Арыз беруші құқылы:

- 1) Микрокредиттер беру қағидаларымен, МҚҰ-ның микрокредиттер беру жөніндегі тарифтерімен танысу;
- 2) Алынған микрокредитке шартта белгіленген тәртіппен және талаптармен иелік ету;
- 3) Егер негізгі борыш пен (немесе) сыйақыны өтеу күні демалыс не мереке күндеріне сәйкес келсе, негізгі борыш пен (немесе) сыйақыны тұрақсыздық айыбын және айыппұл санкцияларының өзге де түрлерін төлемей, одан кейінгі жұмыс күні төлеу;
- 4) Шарт бойынша берілген микрокредит сомасын тұрақсыздық айыбын және айыппұл санкцияларының өзге де түрлерін төлемей, МҚҰ-на мерзімінен бұрын толық немесе ішінара қайтару;
- 5) МҚҰ-ы осы қарыз алушымен жасалған шарт бойынша құқықты (талапты) басқаға берген жағдайда үшінші жақпен келіспеушілікті реттеу кезінде банк омбудсманына жүгіну;
- 6) МҚҰ-на көрсетілетін қызметтер бойынша даулы жағдайлар туындаған кезде жазбаша өтініш жасау;
- 7) Қазақстан Республикасының заңнамасымен, Үлгі талаптармен және жасалған Шартының талаптарымен сәйкес басқа құқықтар.

9-тарау. Құпиялылық

§1. Дербес мәліметтер

141. Микрокредит ұсынуға Өтінішті беру кезінде Арыз беруші МҚҰ ұйымына өзінің дербес деректерін (МҚҰ қабылданған ақпараттар мен құжаттар) тексеруге және өңдеуге, нақтырақ айтқанда оларды жинақтауды, тексеруді, жүйелендіруді, сақтауды, айқындауды (жаңартулар, өзгертулер), пайдалануды, дара биліктен айыруды, оқшаулауды, жоюды жүзеге асыруға жазбаша рұқсатын береді.

142. Шартқа қол қою кезінде Қарыз алушы өзінің дербес деректерін өңдеуге жазбаша түрінде рұқсат береді.

143. МҚҰ қалауынша және белгіленген мерзімінен бұрын дербес деректерді жою арқылы өңдеуді тоқтатуға құқылы.

144. МҚҰ келесі жағдайларда жеке деректерді жоюы тиіс:

- 1) жинау және өңдеу мақсатына жету күнімен анықталған деректерді сақтау мерзімі аяқталса;
- 2) Қарыз алушы мен МҚҰ арасындағы құқықтық қатынастар тоқтаса;
- 3) сот шешімі заңды күшіне енсе;
- 4) Қазақстан Республикасының заңнамасымен белгіленген басқа жағдайларда.

§2. Микрокредит беру құпиялылығы

145. МҚҰ Қазақстан Республикасының заңнамасымен орнатылған жағдайлардан басқа Қарыз алушылардың операциялары туралы құпияны сақтауға кепіл береді.

146. Микрокредит беру құпиясы Қарыз алушылар, Микрокредиттің мөлшерлері туралы, Қарыз алушыға қатысты микрокредит беру туралы шарттың өзге де талаптары туралы және МҚҰ операциялары туралы (Микрокредит беру ережелерін қоспағанда) мәліметтерді қамтиды.

147. Микрокредит беру құпиясы Қарыз алушыға ғана, қарыз алушы МҚҰ өзі келгенде берген жазбаша келісімнің негізінде кез келген үшінші тұлғаға, берілген микрокредиттер бойынша Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес кредиттік бюроға, сондай-ақ осы Ережелердің 150-тармағында көрсетілген тұлғаларға ашылуы мүмкін.

148. Қарыз алушылар, микрокредит мөлшері туралы, Микрокредит беру туралы шарттың Қарыз алушыға қатысты өзге де талаптары туралы, МҚҰ-ның жүргізетін операциялары туралы мәліметтер:

1) қылмыстық қудалау функциясын жүзеге асыратын мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдарға: олардың өндірісіндегі қылмыстық істер бойынша, мөрмен расталған және прокурор санкция берген жазбаша сұрау салу негізінде;

2) Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздік органдарына және мемлекеттік күзет қызметіне прокурор санкциясымен барлайтын және (немесе) қастық акциялардың алдын алу, ашу және бұлтартпау үшін қажет ақпараттарды ұсыну туралы олардың талабы бойынша;

3) соттарға: олар жүргізіп жатқан істер бойынша соттың ұйғарымы, қаулысы, шешімі және үкімі негізінде;

4) әділет органдарына және жеке сот орындаушыларына: өздері жүргізіп жатқан атқару өндірісінің істері бойынша әділет органдарының мөрімен немесе жеке сот орындаушысының мөрімен расталған, сот орындаушысының сот санкция берген қаулысы негізінде;

5) прокурорға: оның құзыреті шегінде өзінің қарауында жатқан материал бойынша тексеру өндірісі туралы қаулы негізінде;

6) мемлекеттік кіріс органдарына салықтық әкімшілік мақсаттарында ғана: тексерілетін тұлғаға салық салуға байланысты мәселелер бойынша ұйғарым негізінде;

7) Қарыз алушының өкілдеріне: жеке тұлға болып табылатын Қарыз алушы бойынша нотариалды куәландырылған сенімхат негізінде;

8) оңалту және банкроттық саласындағы уәкілетті органға: өзі жөнінде соттың банкрот деп тану туралы заңды күшіне енген шешімі бар тұлғаға қатысты, банкроттық және (немесе) оңалту туралы іс қозғалғанға дейін бес жыл ішіндегі кезең үшін прокурордың санкциясымен беріледі;

9) Микрокредит беру құпиясы банк омбудсманы оның қарауында жатқан, қарыз алушылардың – жеке тұлғалардың өзі бойынша талап ету құқығын осы ереженің 137 бөлім 2) тармақшасына, 138 бөлім 3), 4) тармақшаларына сәйкес тұлғаға берілген микрокредит беру туралы шарттан туындайтын келіспеушіліктерді реттеу жөніндегі жүгінулері бойынша ашылуы мүмкін.

149. Қарыз алушы, Микрокредит мөлшері туралы, Микрокредит беру туралы шарттың Қарыз алушыға қатысты өзге де талаптары жөніндегі мәліметтер Қарыз алушы қайтыс болған жағдайда, осы Ережелердің 148-тармағында көзделген тұлғаларды қоспағанда, жазбаша сұрату негізінде:

1) Қарыз алушы өсиетте көрсеткен тұлғаларға;

2) нотариустарға: нотариус мөрімен расталған өздері жүргізіп жатқан мұрагерлік істер бойынша оның жазбаша сұратуы негізінде беріледі. Нотариустың жазбаша сұратуына қайтыс болуы туралы куәліктің көшірмесі қоса берілуі тиіс;

3) шетелдік консулдық мекемелерге: олар жүргізіп жатқан мұрагерлік істер бойынша беріледі.

150. Микрокредит беру құпиясының ашылуы болып табылмайды:

1) МҚҰ жағымсыз ақпаратты Кредиттік бюроға ұсыну және Кредиттік бюромен ұсынылатын Кредиттік тарихы субъектісінің 180 (жүз сексен) күнтізбелік күнінен артық мерзімі өткен берешектері туралы жағымсыз ақпаратты алу;

2) микроқаржы ұйымдарының негізгі қарызы және (немесе) есепке жазылған сыйақы бойынша мерзімі өткен қарызы бар микрокредитке байланысты ақпаратты осы

ереженің 137 бөлім 2) тармақшасына, 138 бөлім 3), 4) тармақшаларына сәйкес тұлғаларға беруі;

3) микроқаржы ұйымдарының коллекторлық агенттікке, осы коллекторлық агенттікпен келісім шарт шеңберінде микрокредит жөнінде ақпарат беруі.

10-тарау. Қорытынды ережелер

151. Осы Ережелер несие қоржынының құрылымындағы өзгерістердің, МҚҰ қызметінің қаржылық нәтижелерінің, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнаманың өзгеруінің есебінен, сондай-ақ Қазақстан Республикасының экономикалық жағдайындағы және қаржылық нарықтарының конъюнктурасындағы өзгерістердің есебімен өзгертіледі және толықтырылады.

152. Ішкі Кредиттік саясат және МҚҰ процедуралары микроқаржылық ұйымдардың әрекетін реттейтін Қазақстан Республикасының заңнама талаптарынан шығады.

153. Атқару міндеттеріне микрокредиттермен жұмыс істеу кіретін МҚҰ қызметкерлері осы Ережелермен, сондай-ақ микроқаржылық ұйымдардың әрекетін реттейтін Қазақстан Республикасының заңнама талаптарымен толық жете танысуы қажет.

154. Осы Ережелермен көзделмеген өзге жайттар Қазақстан Республикасының заңнамасымен реттеледі.

Қазіргі таңда Қазақстан Республикасындағы микроқаржы ұйымдарының саны өсіп келеді. Бұл ұйымдардың негізгі мақсаты - қаржы қажеттіліктеріне ие болуға мүмкіндік беру. «Kaz Credit Line» микроқаржы ұйымы - бұл мақсатты орындауға бағытталған ұйым. Ұйымның негізгі бағыты - қаржы қажеттіліктеріне ие болуға мүмкіндік беру. Ұйымның негізгі бағыты - қаржы қажеттіліктеріне ие болуға мүмкіндік беру. Ұйымның негізгі бағыты - қаржы қажеттіліктеріне ие болуға мүмкіндік беру.

